

**Stavební
zákon
je zpátky**

**Téma:
Evropské
dotační
programy
2021–2027**

**Pravda a lež
v internetovém
prostoru**

**Problematika
územních studií**

Elektromobily Kia s dotací 300 000 Kč.

Rozšiřte svůj vozový park.

Čistě elektrická Kia Niro EV.

Dojezd: až 460 km

Čas dobíjení: z 10 % na 80 % za 45 min

Movement that inspires

Měsíčně od:

Kč 7 210

bez DPH

Získejte mimořádnou dotaci od Ministerstva životního prostředí prostřednictvím Státního fondu životního prostředí ČR na nákup elektromobilů Kia. Výzva Ekomobilita platí pro kraje, obce a městské části, státní či národní podniky a organizace, školy a řadu dalších institucí. Dotaci můžete využít jak na snížení ceny vozu, tak na výhodné financování Kia. V takovém případě, kdy dotaci rozložíte do 36 splátek, klesne standardní měsíční splátka 15 544 Kč o 8 333 Kč na uvedenou částku 7 210 Kč. Pro více informací se obraťte na e-mail statnisprava.fleet@kia.cz.

Kombinovaná spotřeba a emise CO₂ (WLTP). Kia Niro EV: 162 Wh/km, 0 g/km. Reprezentativní příklad financování Niro e-Niro 64,8 kWh Comfort Auto; pořizovací cena 858 283 Kč, výše úvěru 610 349 Kč, akontace 28,89 % (300 000 Kč); pevná úroková sazba 9,79 % p.a., RPSN 15,43 % p.a.; měsíční (1.-35.) splátka úvěru 7 210 Kč, měsíční splátka pojištění HAV 1 481 Kč, POV 213 Kč; poplatek za poskytnutí úvěru 329 Kč; délka úvěru 36 měsíců. Celková částka k uhrazení (jistina, úrok, hav. pojištění, pov. ručení, poplatky): 268 440 Kč, pojištění sjednáno u pojišťovny UNIQA. Nabídka není určena pro běžné spotřebitele. Všechny uvedené ceny jsou bez DPH. Vyobrazení vozu je pouze ilustrativní a může obsahovat doplňkovou výbavu.

Po dvou těžkých letech ještě náročnější zkouška

Milí čtenáři,

dovolte mi, abych prostor tohoto editoria-
l tentokrát poněkud netradičně věnoval urči-
tému chronologickému bilancování a součas-
ně i velkému poděkování. Máme totiž (téměř)
za sebou rok, jaký nemá v našich moderních
dějinách mnoho srovnání.

Za Svaz měst a obcí chci nejprve poděkovat
naším členům za to, jak po zvládnutí covido-
vé krize obstáli v mimořádné situaci po únoru
2022. Po loňských Vánocích a zimní olympiá-
dě to sice vypadalo nadějně a zdálo se, že nás
po pandemii čeká klidnější období, jenže rea-
lita nás zaskočila. Pro naprostou většinu z nás
byl ruský útok na Ukrajinu velkým šokem.

Během několika málo týdnů byly samosprávy
postaveny před situací, s jakou se u nás dosud
nikdo nesetkal – musely se postarat o tisíce
ukrajinských uprchlíků. Březen, duben a kvě-
ten tak byly ve znaku ohromného vzepjetí
a solidarity našich měst a obcí s jejich ukra-
jinskými protějšky. Mnohá města se okamžitě
postavila k situaci čelem a svému partnerské-
mu městu či oblasti začala posílat humani-
tární pomoc. My z Olomouce jsme vyslali dva
humanitární konvoje do města Černivci a po-
mohli jsme zajistit dopravní prostředky pro
tamní zdravotníky a MHD.

Ubytování a jídlo pro uprchlíky byly alfou
a omegou denní práce téměř každého staros-
ty. V Olomouci rychle vzniklo krajské asistenč-
ní centrum pomoci Ukrajině, městem prošly
tisíce uprchlíků, kterým jsme pomáhali zajiš-
tit potraviny a další základní potřeby, v našem
evakuačním centru jsme rychle vybudova-
li provizorní ubytovací kapacity, využili jsme
i volná místa v azylových domech a pomáha-
li maminkám s malými dětmi i starým lidem
najít co nejrychleji ubytování. Díky perfektní
koordinaci všech zainteresovaných složek ne-
došlo k humanitární krizi a nikdo netrpěl hla-
dem či zimou na ulici. Svaz stejně jako v před-
chozích časech pandemie informoval 24 ho-
din denně sedm dnů v týdnu o aktuálním dě-
ní, propojoval obce a města s charitativními
organizacemi a dalšími platformami pomoci.

Během léta se situace částečně stabilizovala,
řada uprchlíků si našla vlastní bydlení i prá-
ci. Mnozí z nás ale v létě s obavami očeká-
vali začátek školního roku, protože kapacita
školských zařízení nepočítala s takovým sko-
kovým nárůstem počtu žáků. Svaz se pro-
to snažil dojednat dotační tituly pro obce

na zvládnutí inte-
grace ukra-
jinských dětí.

V Olomouci
jsme během
léta pořáda-
li adaptační
kurzy pro desítky ukrajinských dětí od těch
nejmenších až po středoškoláky a chystali
jsme školy na září. Do tříd nakonec nastoupi-
lo méně ukrajinských dětí, než se čekalo. Zku-
šenosti ale ukazují, že dotace do zvýšení ka-
pacity školských zařízení jsou nutností!

Aby toho nebylo málo, na začátku podzi-
mu gradoval rozpor mezi Svazem měst a ob-
cí a Národní sportovní agenturou. Urgovali
jsme dotažení dotačních výzev pro obce, kte-
ré agentura slibovala již od jara. V realizaci již
připravených projektů totiž obcím bránila jen
liknavost při vypsání dotačních výzev. Bylo
jasné, že každá prodleva vzhledem k rostou-
cím cenám tyto projekty prodrazí. Svaz po-
kračoval i na legislativních úpravách tzv. Lex
Ukrajina, tedy zákona o pomoci uprchlíkům.

Konec podzimu a rychlý začátek zimy přine-
sl i obavy z prudkého růstu cen energií. Chtěli
jsme získat část z nově stanovené tzv. váleč-
né daně, bohužel bez úspěchu. Města me-
zitím hledala alternativní způsoby vytápění
i způsoby, jak pomoci svým obyvatelům. Svaz
připravil spolu s ministerstvem průmyslu pro
starosty metodiku pro nákup energií. Nejak-
tuálnější informace o celé problematice nabí-
dl Svaz starostům na XXV. celostátní finanční
konferenci.

Ze své zkušenosti mohu říct, že vyřešit ne-
vidanou krizi na trhu energií je pro samot-
né město opravdu oříšek či spíš noční můra.
Starostové se z role správců věcí veřejných
dostali jednoznačně do pozic krizových ma-
nažerů. V Olomouci jsme se už delší dobu
snažili zateplovat veřejné budovy, přechá-
zet na úsporné zdroje veřejného osvětlení či
osvětlení škol a plánujeme využít výjimky pro
špičkovou výtopnu Olomouc ke spalování
mazutu, abychom mohli městu zajistit levněj-
ší teplo.

Vím, že na rok 2022 budou starostové vzpo-
mínat jako na rok velkých zkoušek. Pevně vě-
řím, že jsme Vám jako Svaz pomohli alespoň
tak, jak bylo v našich silách.

Mirek Žbánek
primátor Olomouce

předseda Komory statutárních měst Svazu

Krátké zprávy 4

Shodu na přerozdělení válečné
daně jsme nenašli 6

Stavební zákon je zpátky 7

Jednotné environmentální
stanovisko 8

Pravda a lež v internetovém
prostoru 9

Všichni jsme turisté 10

Téma:
**EVROPSKÉ DOTAČNÍ
PROGRAMY
V PROGRAMOVÉM
OBDOBÍ 2021–2027** 11

Co přinesl kontaktní den:
Aktivní město – inovativní
a moderní nástroj
(nejen) pro municipality 27

Projekty 31

Právní poradna 35

Legislativa 37

**POZVÁNÍ NA PRÁVNÍ
KONFERENCI** 39

Starosti a radosti starostů:
Sekání trávy je věštecký obor
Máte ty houby zdaněny? 40
41

Z jednání orgánů Svazu 42

ČASOPIS SVAZU MĚST A OBČÍ ČR

Vychází v nákladu 3000 ks zdarma.
Vydává SMO ČR.
Kancelář: ul. 5. května 1640/65, 140 00 Praha 4,
tel.: 234 709 711, e-mail: zgrajova@smocr.cz.
ID datové schránky: 5fkgwn3
Za zpracování a obsahovou náplň odpovídá redakce.
Grafická úprava a DTP: Vladimír Spívál
Uzávěrka tohoto čísla: 30. 11. 2022
MK ČR E 14584

Foto na titulní straně
Raděk Novák, Havlíčkův Brod
Foto na zadní straně
Radka Vladyková

Ins

Projekt Východního partnerství má stále smysl

3. listopad 2022, Liberec

V Liberci proběhla tisková konference k projektu Svazu s názvem Odolná samospráva a veřejná správa v zemích Východního partnerství (pozn. redakce – více o tomto projektu viz rubrika Z mezinárodních aktivit). Za Svaz se jí účastnil místopředseda Miroslav Žbánek.

Hejtman Libereckého kraje Martin Půta otevřel tiskovou konferenci a ve svém úvodním slově poukázal na to, že při spolupráci a pomoci nejen v krizových momentech nejde o politickou příslušnost, ale o obyčejné lidství. Další řečníci přítomní na konferenci vyzvedli přátelské vztahy a dlouhodobou spolupráci mezi Svazem, Výborem regionů a samosprávami sdruženými ve Východním partnerství. Primátor

města Olomouc Miroslav Žbánek zmínil také pomoc napříč českými městy a obcemi, které zareagovaly na situaci na Ukrajině a okamžitě po jejím napadení Ruskem začaly organizovat humanitární pomoc nejen svým partnerským městům. Starosta těžce zkušenoého města Buča Fedoruk poděkoval za možnost zúčastnit se setkání v rámci CORLEAP. Dokonce se podařilo přijet poměrně velké delegaci ukrajinských starostů a dalších představitelů ukrajinských samospráv, zmínil ve své řeči Fedoruk. Přijeli zástupci měst, které leží přímo na frontové linii. Předali osobní svědectví o situaci i o životě svých obyvatel a mluvili už i o obnově Ukrajiny.

Na dotaz ČTK, zda není potřeba změnit celý systém spolupráce v rámci Corleap, odpověděl Pavel Branda – problémy přetrvávají a formát Východního partnerství má stále smysl. Máme společná témata i v době války. Resilience, decentralizace, energie. Projekt má smysl i do budoucnosti. Fedoruk dodal, že i díky pomoci z ČR se pomalu vracejí do normálního života. Pro starostu jsou tyto konference stále důležité.

Jak by měl být financován CEMR a kam by měly směřovat jeho hlavní aktivity?

7. – 8. listopad 2022, Madrid

Ve španělském Madridu se konalo jednání generálních sekretářů a ředitelů asociací sdružených v Radě evropských municipalit a regionů. Hostitelem jednání byla tentokrát Španělská federace municipalit a provincií FEMP. Od ledna 2023 začíná nové funkční období statutárních zástupců, nominace bude schvalovat politický výbor 5. a 6. prosince 2022 v Paříži. Na jednání v Madridu byl proto projednáván aktuální stav návrhů na tyto nominace. Velká polemika ale byla vedena nad otázkou, jak bude CEMR financován do budoucna. Belgie, sídlo CEMR, je totiž jednou z mála zemí v Evropě, kde jsou platy zaměstnanců v soukromém i veřejném sektoru navázány na výši inflace. Ta se v současné době pohybuje okolo 12 %. Kromě nákladů na zaměstnance CEMR vzrostly i provozní náklady. CEMR tedy navrhl několik variant řešení, ke kterým se rozpoutala živá diskuze. Zapojovala se do ní i výkonná ředitelka

Z jednání CORLEAP - Miroslav Žbánek, Radka Vladyková, zástupce města Tbilisi Zurab Abasidze

At' magický Štědrý den přinese kouzlo i do nového roku

PF 2023

SMO

Radka Vladyková, která konstatovala, že český Svaz měst a obcí nevidí potenciál pro zvyšování členského příspěvku a podporuje spíše hledání úspor v rámci nastavení pracovních procesů CEMR.

Zdůraznila také, že pozice CEMR při strategickém vyjednávání legislativ a nařízení Evropské komise musí zohledňovat zájmy všech členských asociací a jejich obcí a že toto by mělo být hlavní náplní jeho činnosti. Následně pak byl představen návrh pracovního programu CEMR pro roky 2023–2024 a okruhy témat, kterými se CEMR bude podrobněji zabývat.

Webinář přinesl různorodé příklady z praxe v oblasti integrace cizinců

9. listopad 2022, online

Další webinář z cyklu Hodinka regionálního rozvoje SMO ČR přinesl příklady z praxe měst a obcí, zaměřené na podporu integrace cizinců. Webinář vznikl ve spolupráci se Sdružením pro integraci a migraci. Petr Syrový z Úřadu městské části Praha 13 představil zkušenosti s projektem „Společná adresa“ a zdůraznil nutnost spolupráce radnice se základními a mateřskými školami, včetně dalšího vzdělávání pedagogů při práci s dětmi cizinců. Vyzdvihl rovněž kontinuální podporu ze strany městské části v této oblasti, jež má celkově pozitivní vliv na integrační procesy.

Lenka Šafránková Havlíčková představila zajímavé zkušenosti města Brna spo-

jené se zaváděním služeb interkulturní práce do struktur samosprávného úřadu. Interkulturní pracovníci jsou zaměstnanci magistrátu, kteří sami v naprosté většině mají osobní zkušenost s imigrací a jejichž úkolem je zprostředkovat bezpečný kontakt cizinců s místním prostředím či úřady, pomoci jim v řešení různých životních situací apod. Součástí jejich práce je například terénní práce, mediace konfliktů, tlumočení, poradenství a při tom všem jim mimo jiné pomáhá znalost dané komunity, z níž obvykle pochází. Činnost interkulturních pracovníků vítají rovněž pracovníci českých úřadů, kteří s cizinci řeší různé záležitosti. Město Brno bylo za tuto činnost mimo jiné oceněno na mezinárodní úrovni.

Tématem vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem se zabýval Jan Heinrich ze společnosti META. Zdůraznil význam metodické podpory školám, kurzů českého jazyka, podpory volnočasových aktivit či kurzů pro děti i rodiče. Klíčovou roli hraje koordinátor a spolupráce napříč pedagogickým sborem; dle zkušeností se téměř v každé škole objeví nějaké potíže, které je však většinou možno řešit. Objevují se také nejasnosti v kompetencích, tedy kdo má integraci ve vzdělávání řešit. Na webináři rovněž zaznělo, že samosprávami poměrně hojně využívané finanční prostředky na podporu integračních akti-

vit poskytované ministerstvem vnitra budou kráceny a žadatelé se budou muset poohlédnout i jinde. Využít bude možno například Operační program Zaměstnanost či prostředky z Integrovaného regionálního operačního programu.

Obce nedostanou z daně z neočekávaných zisků žádný podíl

25. listopad 2022, Praha

Senát schválil daňový balíček, v rámci kterého byla do českého právního řádu inkorporována daň z neočekávaných zisků, která bude dopadat na oblasti výroby a obchodu s energiemi, bankovníctví, petrolejářství a těžby fosilních paliv. Daň z neočekávaných zisků bude fungovat jako daňová přírůžka k dani z příjmů právnických osob aplikovaná na nadměrný zisk vybraných firem stanovený jako rozdíl mezi základem daně v daném roce a průměrem základů daně za poslední 4 roky navýšeným o 20 %. Celý výnos daně připadne státní pokladně. I přes apely na poslance a senátory ze strany Svazu měst a obcí ČR došlo k prosazení naprosto nesystémové a hlavně nepřímé novely zákona o rozpočtovém určení daní. Příjmy obcí a měst z rozpočtového určení daní jsou stěžejní pro samotnou existenci územní samosprávy a pro zajištění veřejných služeb a běžného chodu municipalit. Podle ústavy mají obce a města právo na územní samosprávu. Aby ji mohly vykonávat, musejí mít i finanční stabilitu a finanční autonomii, která je zaručena právě neúčelovými prostředky alokovanými prostřednictvím RUD. Mezi sdílené daně, vedle daně z přidané hodnoty a daně z příjmů fyzických osob, patří právě i novelizovaná daň z příjmů právnických osob.

Shodu na přerozdělení válečné daně jsme nenašli

Zástupci Svazu František Lukl, předseda Svazu, Miroslav Žbánek, místopředseda, a výkonná ředitelka Radka Vladyková jednali 3. listopadu 2022 s vládou ČR o řadě současných aktuálních problémů samospráv. Jednání se vedla ve velmi konstruktivním duchu, byť na pro Svaz tak zásadní věci, jakou je jeho požadavek na spravedlivé přerozdělení tzv. válečné daně, se shoda nenašla. Jedním z bodů, které do jednání přinesli zástupci Svazu, byla špatná komunikace ze strany vlády, která mnohdy zapříčinila rozčarování měst a obcí. Často se zásadní rozhodnutí, která se jich týkala, dozvídali až z médií. Na tuto kritiku odpověděl premiér Petr Fiala příslibem pravidelných pracovních setkání zhruba jednou za čtvrt roku i včasným předkládáním legislativních úprav, které se týkají problematiky samospráv, k připomínkování Svazu.

Dalším z témat byl technický problém v systému zadávání žádostí o dotační výzvu z IROP na vybavení školských zařízení, kterou vypsal Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR). Kvůli jeho výpadku musela řada obcí a měst vkládat své žádosti znovu, což je nejen časově, ale i finančně náročné. Menší obce si na vyřízení žádosti najímají odborné agentury, kterým budou takto platit za službu víckrát. Celá výzva byla nakonec zrušena a bude vypisována znovu se stejnými podmínkami a pravidly. Svazu se ale již ozvaly obce, které jsou tímto postupem poškozeny a budou jednat s MMR o nápravě.

Velkým problémem samospráv jsou limity zadávání veřejných zakázek. Svaz prosazuje jejich prolomení tak, aby obce měly větší rozhodovací pravomoc a mohly zadávat ve výběrových řízeních malého rozsahu do takového finančního limitu, který odpovídá současným vysokým cenám energií i stavebního materiálu. V této otázce ministr pro místní rozvoj Ivan Bartoš přiznal obcím oprávněnost jejich požadavku a informoval o přípravě návrhu legislativní úpravy zákona o zadávání veřejných zakázek.

Ministr financí Zbyněk Stanjura se vyjádřil také ke **zdlouhavému převodu státního majetku** na obce, kde se blýská na lep-

ší časy a vláda plánuje celý proces zrychlit a zjednodušit.

Dále se diskutovalo o **kapacitách školství a finančních prostředcích**, které obce vynakládají na svá zřizovaná školská zařízení. Výkonná ředitelka Vladyková poukazovala na zoufalý nedostatek míst ve školách v prstencích okolo velkých měst, kde ale obce nemají finance na tyto investice. A apelovala na zvýšení finančního limitu na jednoho žáka při výstavbě nových škol. Vláda o tomto požadavku bude jednat, přislíbil ministr Zbyněk Stanjura. V oblasti školství premiér Petr Fiala i ministr financí upozornili

na potřebu racionalizace rozmístění škol v území. Tato otázka bude dále řešena v rámci pracovních skupin.

Na úplný závěr jednání přinesl ministr průmyslu a obchodu Jozef Síkela informaci o **návrhu zákona o komunitní energetice**. Komunitní energetika je momentálně často skloňovaný termín, z území zaznívá reálná obava, aby se při jejím rozjezdu neroztrhl pytel s tzv. energošmejdy.

Svaz upozornil na velkou potřebu rozvoje komunitní energetiky a s ní bohužel spojený rozmach společností, které oslovují starosty s tím, že vše za ně vyřeší (pozn. redakce: tématu jsme věnovali větší prostor v posledním čísle zpravodaje). Zástupci Svazu se shodli s ministrem Síkelou na nutnosti vybudování odborného poradenského centra přímo na ministerstvu. Můžeme se inspirovat v Rakousku, které má centrální síť státních poradců, podotkl ministr. Na otázku budoucí recyklace fotovoltaických panelů odpověděl ministr Síkela, že Evropská unie v tomto bude nápomocna, jejím záměrem je prakticky 100% recyklace.

Při rozloučení zástupci Svazu ocenili příslib pravidelného setkávání s představiteli vlády, které může předejít řadě nedorozumění a zároveň přinést rychlou informovanost na obě strany.

Stavební zákon je zpátky

Dne 1. listopadu 2022 předložila vláda do sněmovny návrh zákona, kterým se mění zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon. Nekonečný příběh nového stavebního zákona tak pokračuje. Nad přínosy novely nepanuje mezi vládou a podnikatelskými svazy shoda. Výsledná podoba novely je teď v rukou zákonodárců.

O co v novele jde?

Návrh předkládaného zákona byl zpracován na základě programového prohlášení vlády. Novela stavebního zákona zahrnuje zejména změnu systému stavební správy a s tím související úpravu kompetence jednotlivých stupňů stavební správy a související procesní změny povolování stavebních záměrů. Návrhem zákona dojde k zachování smíšeného modelu veřejné správy na úseku povolování staveb. Opětovně se zavádí politika územního rozvoje jakožto strategického nástroje územního plánování na úrovni státu, a to v rozsahu stávající politiky územního rozvoje.

Stavební správa

Základem navrhované soustavy stavební správy by měly být obecní úřady **obcí s rozšířenou působností** a další pověřené obecné úřady a obecní úřady stanovené prováděcí vyhláškou Ministerstva pro místní rozvoj. Počet stavebních úřadů na obcích II. a I. typu bude znám až po vydání vyhlášky.

Krajské úřady budou v této soustavě vykonávat působnost nadřízeného správního orgánu vůči obecním úřadům. Nově by měly v prvním stupni povolovat některé významnější stavby, např. stavby, které podléhají posouzení vlivů na životní prostředí, nebo některá významnější vodní díla. Rozhodovat budou krajské úřady i tam, kde dochází k vyvlastnění. Odvolacím správním orgánem vůči krajským úřadům by v takovémto případě byl Specializovaný a odvolací stavební úřad.

Specializovaný a odvolací stavební úřad se sídlem v Praze bude povolovat stavby

zásadního významu, tedy velké infrastrukturní projekty (dálnice, silnice I. třídy, elektrárny, stavby drah).

Ústředním správním úřadem na úseku územního plánování, stavebního řádu a vyvlastnění zůstane Ministerstvo pro místní rozvoj, které by zároveň vykonávalo působnost i jako odvolací správní orgán pro Specializovaný a odvolací stavební úřad.

Územní plánování a posílení samospráv

Návrh novely stavebního zákona vrací do stavebního zákona politiku územního rozvoje jako součást nástrojů územního plánování. Politika územního rozvoje je nástrojem územního plánování na celostátní úrovni, která je vždy pořizována pro celé území státu a řeší otázky územního rozvoje s podrobností přiměřenou svému obecnému zaměření. Kvůli její obecnosti a schematicnosti se upouští od její závaznosti pro rozhodování v území a je ponechána pouze jako závazný podklad pro pořizování navazujících územně plánovacích dokumentací.

Radě kraje a radě obce v samostatné působnosti se svěruje kompetence rozhodnout o pořízení územního opatření o stavební uzávěře nebo o asanaci území a jejich vydání. Vlastní proces pořízení je přeneseným výkonem státní správy a je zajištěn úřadem územního plánování. V procesu pořizování nástrojů územního plánování se vypouštějí nebo upravují nesystémové lhůty. Každá změna územně plánovací dokumentace se bude pořizovat procesem, který je obdobou zkráceného postupu pořízení změny/aktualizace územně plánovací dokumentace, kte-

rou obsahuje zákon č. 183/2006 Sb., zákon o územním plánování a stavebním řádu.

Úpravy na úseku stavebního práva hmotného a na úseku stavebního řádu

Novela obsahuje zpřesnění některých pojmů hmotného práva (byt, přístupnost, uliční prostranství) z důvodu možných aplikačních potíží či jejich nekompatibility s pojmy používanými v technických normách. Návrh zpřesňuje výčet oblastí vyžadujících uplatnění požadavků na výstavbu (změna dokončené stavby, údržba dokončené stavby, změna v užívání stavby, dočasné stavby, zařízení staveniště, pozemek nebo stavba, které jsou kulturní památkou nebo se nacházejí v památkové rezervaci nebo památkové zóně).

Novela zakotvuje jednotné environmentální stanovisko orgánu ochrany životního prostředí. Se vznikem tohoto nového závazného stanoviska dochází k úpravám na úseku řízení s posouzením vlivů, neboť procesní úprava řízení s posouzením vlivů musí reagovat na budoucí existenci jednotného environmentálního stanoviska, které bude zahrnovat i posouzení vlivů záměru na životní prostředí.

Zda výsledný návrh naplní zamýšlený a proklamovaný cíl, kterým je zjednodušení a zrychlení povolování staveb, ukáže budoucnost. Zajištění rychlého, jednoduchého, transparentního a pro běžného občana srozumitelného stavebního řízení závisí také na rychlosti zavedení digitalizace a řádném zajištění implementace nového stavebního zákona.

Mgr. Ivona Mottlová
Legislativní a právní sekce

Jednotné enviromentální stanovisko

V souvislosti s novelou stavebního zákona předložila vláda do Poslanecké sněmovny návrh zákona o jednotném enviromentálním stanovisku. Jednotné enviromentální stanovisko nahradí všechna povolení z oblasti životního prostředí, která dnes stavebník potřebuje. Stejně jako novela vyvolává tento návrh zákona polemiku mezi vládou a podnikatelskými svazy.

Cíle návrhu

Cílem právní úpravy je zefektivnění a zjednodušení povolovacích procesů z hlediska ochrany životního prostředí, za současného zajištění veřejného zájmu na ochraně životního prostředí jako celku a přispění k udržitelnému rozvoji při rozhodování v řízení o povolení záměru podle stavebního zákona nebo navazujícím řízením podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí.

Cílem je zároveň zavedení jednotného environmentálního stanoviska v oblasti ochrany životního prostředí, které zjednoduší a zpřehlední (oproti příliš komplexní úpravě zavedené novým stavebním zákonem i oproti předchozí právní úpravě) povolování záměru pro žadatele, ale i správní orgány, a to za současného zachování potřebné odbornosti a schopnosti plnohodnotně hájit veřejný zájem na ochraně životního prostředí.

Obsah návrhu

Návrh upravuje zejména procesní pravidla vydávání jednotného environmentálního stanoviska (JES) včetně jeho náležitostí, dále ustanovení o zveřejňování JES, o výkonu státní správy a o přestupcích. V samostatném tzv. změnovém zákoně jsou obsaženy dílčí novely souvisejících předpisů (zákona o geologických pracích, zákona o ochraně přírody a krajiny, zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, lesního zákona, zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, vodního zákona, zákona o pohřebnictví, zákona o správních poplatcích, zákona o ochraně ovzduší, zákona o prevenci závažných havárií, zákona o odpadech, a tzv. změnového zákona ke stavebnímu zákonu).

Vydávání jednotného environmentálního stanoviska podléhají záměry, které jsou následně povolovány podle stavebního zákona, a dále záměry, jež podléhají posouzení vlivů na životní prostředí podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, a to i v případech, kdy podléhají následnému povolování podle jiného než stavebního zákona, např. podle zákona horního.

Orgán vydávající JES

Orgánem ochrany životního prostředí vydávajícím JES bude ve stanovených případech krajský úřad (záměry v režimu EIA podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, záměry, pro jejichž realizaci je vyžadována výjimka z tzv. druhové ochrany podle zákona o ochraně přírody a krajiny apod.), v ostatních případech pak obecní úřad obce s rozšířenou působností. U několika konkrétně stanovených záměrů (výslovně uvedených v příloze č. 1 k zákonu o posuzování vlivů na životní prostředí) bude k vydání JES příslušné Ministerstvo životního prostředí.

Do JES nebudou integrovány správní úkony vydávané orgány ochrany přírody ve zvláště chráněných územích, v evropsky významných lokalitách a v ptačích oblastech. V těchto územích ochrany přírody bude pro účely povolení záměru nezbytné rozhodnutí příslušného orgánu ochrany přírody, tj. Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (v CHKO, NPR a NPP), správ národních parků (v NP) a krajských úřadů (v PR a PP). V tomto rozhodnutí budou na území národních parků nově zahrnuty i otázky ochrany zemědělské půdy a lesa.

Postup vydání JES

Jednotné environmentální stanovisko se vydává namísto jednotlivých správních úkonů stanovených jinými právními předpisy v oblasti ochrany životního prostředí. Stavebník (žadatel) bude moci o vydání JES požádat před řízením o povolení záměru. Neučiní-li tak, vyžádá si JES u příslušného orgánu stavební úřad. Přílohou k žádosti musí být u záměrů, které podléhají následnému povolování podle stavebního zákona, vždy dokumentace pro povolení záměru podle stavebního zákona.

Příslušný úřad vydávající JES posoudí žádost a přiloženou dokumentaci. Na základě posouzení žádosti vydá orgán ochrany životního prostředí jednotné stanovisko s definovanými náležitostmi. Závazná část JES musí jednoznačně identifikovat záměr, včetně označení pozemků, na nichž se nachází. JES může dále obsahovat podmínky pro povolení zámě-

ru, avšak pouze za předpokladu, že jejich stanovení umožňují či přímo vyžadují jiné právní předpisy.

Lhůta pro vydání JES je stanovena na 60 dní ode dne doručení žádosti. Příslušný orgán vyzve žadatele k odstranění vad žádosti, není-li žádost shledána jako bezvadná. Lhůta pro vydání JES se doručením této výzvy přerušuje a začíná běžet znovu ode dne doručení úplné žádosti. Je-li s ohledem na okolnosti záměru nezbytné obstarat další podklady, provést ohledání na místě, nebo jedná-li se o zvláště složitý případ, umožňuje zákon příslušnému orgánu prodloužit lhůtu pro vydání JES až o 30 dní.

JES bude mít omezenou dobu platnosti – 5 let. Před uplynutím platnosti je možné požádat o její prodloužení, a to o dalších 5 let. Žádat o prodloužení je možné opakovaně, příslušný orgán vždy vyhodnocuje, zda nedošlo ke změnám okolností rozhodných pro vydání JES.

JES bude podkladem pro rozhodnutí o povolení záměru podle stavebního zákona, resp. (v případě záměrů v režimu EIA) pro tzv. navazující řízení ve smyslu zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, i pokud podléhají povolování podle jiného než stavebního zákona (např. horního zákona). U záměrů v režimu EIA bude JES vydáván také, a to buď v rámci procesu EIA nebo až po vydání stanoviska EIA.

Zákon stanovuje povinnost JES zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup, a to do bez zbytečného odkladu po jeho vydání, po dobu nejméně 15 dnů. Obce, jejichž území může být vlivy záměru zasazeno, příslušný orgán o vydání JES vyrozumí. Proces vydání JES není správním řízením, a dotčené obce tak nemají postavení účastníka řízení. Vyrozumění o záměrech týkajících se jejich území, je nezbytným krokem například vzhledem k tomu, že příslušným orgánem může být krajský úřad či ministerstvo, a obce by se tak o záměru mohly dozvědět až v rámci následného řízení.

Přechodná ustanovení rozlišují základní procesní situace, které mohou nastat

po nabytí účinnosti zákona. Nebyl-li do nabytí účinnosti zákona vydán žádný ze správních úkonů, namísto nichž se vydává JES, bude v případě povolování záměru po nabytí účinnosti zákona postupováno podle tohoto zákona. Naopak v případě, kdy byla před nabytím účinnosti tohoto zákona podána žádost o vydání správního

úkonu, namísto nějž se vydává JES, vydá se tento správní úkon podle dosavadních právních předpisů.

Účinnost zákona

Zákon nabývá účinnosti současně s nabytím účinnosti nového stavebního zákona,

tj. k 1. červenci 2023. V přechodném období, tedy od 1. července 2023 do 30. června 2024, bude podle přechodných ustanovení postupováno podle zákona o JES pouze u vyhrazených staveb.

Mgr. Ivona Mottlová
Legislativní a právní sekce

Pravda a lež v internetovém prostoru

Ve dnech 2. až 4. listopadu 2022 se konala v prostorách Kongresového centra Praha konference EU Secure and Innovative Digital Future. Jejím cílem bylo informovat o kybernetické bezpečnosti státu, jeho infrastruktury a občanů. Prioritně se zabývala otázkami rychlé adaptace v neustále se měnícím prostředí. Na konferenci vystoupila řada odborníků a zajímavých hostů, ale i našich předních vládních představitelů.

Konference byla zahájena ve večerních hodinách dne 2. listopadu 2022 promítáním filmu V síti. Pro každého, kdo má děti, je zhlédnutí tohoto filmu obrovským přínosem. Lze tak získat představu, co vše je v rámci internetového prostředí možné a reálné, a máme tak možnost uvědomit si, proč je digitální vzdělávání již od útlého dětského věku naprosto zásadní. Následující diskuse s tvůrcem filmu Vítem Kluskem a odborníky z oblasti kybernetické bezpečnosti film vhodně doplnila zejména z pohledu, co může nevhodné využívání internetového prostředí způsobit. Těžko si totiž mnohdy uvědomujeme, že následky nevhodného využívání internetového prostředí mohou mít dlouhodobé až fatální důsledky. Nicméně, kdo film neviděl, tomu bych příliš napovídala, a proto lze pouze doporučit věnovat čas tomuto snímku.

V dalších dnech byl již program konference výlučně odborný a byl prolut i vystoupeními politických představitelů na národní i mezinárodní úrovni. Program rozdělený do panelů věnujících se rozličným problematikám nabídl možnost každému zaměřit se na to, co jej nejvíce zajímá. Z pohledu územních samospráv se jevil jako velice přínosný panel věnovaný bezpečnému internetu s podtématem, jak se postavit dezinformacím. V tomto panelu vystoupily Miroslava Sawiris, ředitelka oddělení strategické komunikace Úřadu vlády Slovenské republiky, Kateřina Kumpel z portálu Zvolsi.info z České republiky a Julie Matesová z Úřadu vlády ČR zabývající se dezinformacemi.

Dezinformace – fenomén současné doby

V rámci panelu zaznělo několik zásadních informací. S ohledem na skutečnosti, že

dezinformace jsou fenoménem současné doby, který zásadní měrou ovládá veřejnost, a dalo by se říci, že tak jsou dezinformace schopny ovládat vývoj dalšího společenskopolitického dění, jeví se nezbytným, aby národní vlády, Evropská unie i neziskový sektor obrátily svou pozornost na rozvoj nástrojů a strategií, jak lživým a podvodným praktikám na internetu čelit. Současně se diskuse věnovala oblasti prevence a vzdělávání v této oblasti.

I v diskusi bylo řečeno několik zásadních informací. Jednou z překážek je v současné době nedostatek odborných vzdělávacích pracovníků, kteří by se na úrovni vzdělávání již od základní školy tomuto tématu věnovali. Mnohdy jsou tito pracovníci postaveni před nutnost čelit neporozumění vedení škol o důležitosti řešení této problematiky od raného vzdělávání. Problémem je také to, že povědomí o tom, jak média mnohdy vlastně pracují a jak je složité rozpoznat, kdy se jedná o lež, a jak takovým informacím čelit, je nízké. V rámci debaty bylo akcentováno totiž i to, že je nutné nezapomínat, jak šíření lživých informací současně jako svůj druhotný efekt směřuje k šíření nenávisti vůči kupříkladu určité skupině obyvatel či k vyvolání paniky a nedůvěry v řešení určité problematiky.

Současný vývoj v oblasti šíření dezinformací negativně podporuje i technologický progres, díky němuž se zrychluje šíření informací. To, co v minulosti mnohdy trvalo dny, trvá nyní několik vteřin. V rámci médií a sociálních sítí je téměř nemožné vždy spolehlivě rozlišit pravdu od lživých

tvrzení, shodně tak manipulativní techniky některých šířitelů informací se v průběhu času vylepšují. Příkladem byla uveřejněná zkušenost ze Slovenska, kdy byly zveřejněny fotografie zničeného hřbitova válečných veteránů v Rusku s tím, že hřbitov byl napaden ukrajinskou armádou. Následně bylo však při prověřování této informace zjištěno, že daný hřbitov byl rekonstruován a prostřednictvím nových technologií došlo k vyfotografování rozebrané zdi a chodníku a k úpravě fotografií. Informace byla šířena prostřednictvím internetu k širokému publiku a působila velice věrohodně. Pro běžného uživatele internetu bylo tak velice těžké rozlišit, zda se jedná o informaci pravdivou či nikoliv. Cílem šíření této informace bylo vyvolat nenávistný pocit určité části obyvatelstva Slovenska k ukrajinským občanům.

Mezi způsoby řešení boje proti dezinformacím byly mimo vzdělávání zmíněny i podpora kvalitní žurnalistiky. Současně v této souvislosti bylo hovořeno o transparentnosti a šíření povědomí o tom, na jakém principu sociální sítě fungují a jaká je role využití algoritmů k načítání jednotlivých příspěvků a informací.

Diskuze se stočila i k oblasti hybridních hrozeb, jež jsou s otázkou šíření dezinformací úzce spjaty. Zdůrazněna byla i otázka informačního vakua, které se může stát hrozbou samo o sobě. Lidé se zpravidla pohybují v určité sociální bublině, která ve velké míře determinuje informace, které se k nim dostanou, včetně jejich kvality. Dle vystupujících je naprosto zásadní, aby

byly šířeny informace ověřené, pravdivé, a to plošně do všech sociálních skupin.

Závěrem byla zmiňována tvorba akčních plánů na národních úrovních zacílených na boj s dezinformacemi. Svaz jednoznačně podpořil tuto myšlenku s tím, že uvítá možnost zapojit se do této aktivity. Cílem se musí stát i podpora vzdělávání v oblasti dezinformací a fungování sociálních sítí a důsledná kriminalizace závažného chování na internetu. Rozvoj kritického myšlení musí být podporován již od nejnižšího článku vzdělávání dětí. Zaměření se na osvětu seniorů se musí stát rovněž dalším z cílů boje proti dezinformační scéně.

Jak může bojovat proti dezinformacím každý z nás?

I tuto otázku jsme v rámci diskuze následně v uvedeném panelu řešili. Základem je vzdělávání sama sebe a šíření informací o dezinformacích a jejich vlivu do našeho bezprostředního okolí. Pro rozšíření povědomí o dezinformační scéně lze doporučit řadu webových stránek, které se této problematice věnují, kdy základem se může stát rozcestník na wikipedii k heslu „dezinformační web“, dále pak např. NELEŽ.cz či sledování informací zveřejňovaných NÚKIB. Položme si každý otázku, kdo z nás někdy nepodlehli nějaké informaci, která

se následně ukázala jako nepravdivá? A tato informace byla s to nás bezprostředně ovlivnit. Ostatně, i na úrovni komunální politiky se lze s tímto setkat. Proto je nezbytné vyvinout maximální úsilí za to, aby naše společnost fungovala na pravdivých, ověřených informacích, jejichž cílem nebude šířit nenávist, paniku či jiné formy negativních emocí, a podporovat tak vzdělávání v tomto směru od nejútlejšího věku – vždyť děti se setkávají s virtuálním světem mnohdy již v předškolním období a tento svět je schopen formulovat jejich postoje.

Mgr. Alena Klimt
Legislativní a právní sekce

Všichni jsme turisté

Evropská komise spolu s českým předsednictvím v Radě spolupředala 21. evropské fórum cestovního ruchu, které se konalo 15. listopadu 2022 v Praze v Kongresovém centru na Vyšehradě. Cílem akce byla prezentace nejnovějších trendů cestovního ruchu v EU a témata spojená s přechodem ekosystému cestovního ruchu, revize směrnice o souborných službách pro cesty a krátkodobé pronájmy za účelem ubytování.

V rámci akce se propojili zástupci z oblasti cestovního ruchu a destinací, veřejné orgány zemí EU odpovědné za cestovní ruch, Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO) a další, kteří v rámci jednotlivých panelů diskutovali o stávajících opatřeních a příkladech dobré praxe, jejichž cílem je přispět k transformaci cestovního ruchu a zvýšit jeho odolnost vůči vnějším vlivům. Pandemie onemocnění covid-19 jednoznačně ukázala zranitelnost tohoto odvětví a došlo ke způsobení mnoha fatálních škod. S ohledem k této zkušenosti byla diskutována i témata, jež nabízela možná preventivní opatření.

Fórum jako celek bylo rozděleno do čtyř panelů, a to do diskuze na téma směrnice o souborných službách pro cesty ve světle zkušenosti z pandemického období, řešení otázky krátkodobých pronájmů, část

byla věnována i přechodové stezce pro cestovních ruch a jejímu společnému provádění a trendům v cestovním ruchu.

Zajímavým bylo úvodní vystoupení maďarského politika Istvána Ujhelyi, poslance Evropského parlamentu, místopředsedy Výboru pro dopravu a cestovní ruch při Evropském parlamentu. Úvodem zmínil, že všichni jsme turisté a turismus je bezesporu globální sektor. S lítostí konstatoval, že očekával více politických zástupců na tomto fóru s ohledem na jeho zásadní vliv na formování dalšího cestovního ruchu a jejich absence naznačuje zájem o tuto zásadní část průmyslu. Dle jeho slov je cestovní ruch zcela neopomenutelná součást průmyslu, která má za sebou několik souběžně probíhajících krizí. Cestovní ruch jako takový potřebuje silné lobby. Doporučil zaměřit se na tři otázky: Green Deal a udr-

žitelnost cestovního ruchu z pohledu životního prostředí, sociální otázky související s velkým počtem zaměstnanců v cestovním ruchu a zisk, jenž cestovní ruch generuje. Tyto zmíněné oblasti ukazují, že cestovní ruch je třeba podporovat a řešit jeho krizi prostřednictvím dlouhodobých strategií. Z pohledu budoucnosti se věnoval otázce nezávislého komisaře pro cestovní ruch v rámci Evropské komise.

Se závěry poslance Ujhelyi se jednoznačně musí většina odborníků z oblasti cestovního ruchu ztotožnit. Ostatně dále byla diskutována další témata, která jsou palčivá i pro Českou republiku. Jedním z nich je problematika krátkodobého ubytování či dalších trendů v cestovním ruchu.

Mgr. Alena Klimt
Legislativní a právní sekce

EVROPSKÉ DOTAČNÍ PROGRAMY V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2021–2027

Se vstupem do Evropské unie se pro Českou republiku otevřela možnost čerpat finanční prostředky z evropských programů, které jsou určeny k naplňování cílů a politik EU, zvýšení prosperity a vyrovnávání rozdílů mezi regiony či na podporu zemědělství, životního prostředí nebo bezpečnosti. Tyto programy jsou nastavovány pro 7letá programová období, na která je tvořen tzv. víceletý finanční rámec EU.

Tyto programy, jako i další výdaje EU, jsou financovány z příspěvků jednotlivých členských zemí do společného evropského rozpočtu, jejichž výše se odvíjí podle jejich hrubého domácího důchodu. Česká republika, přestože se její životní úroveň a hospodářská situace od r. 2004 významně zlepšila, patří stále do skupiny tzv. čistých příjemců, což znamená, že ze společného evropského rozpočtu získává více finančních prostředků, než do něj odvádí.

Celkově ČR od svého vstupu do EU 1. května 2004 do 30. června 2022 zaplatila do evropského rozpočtu 775,9 mld. Kč a získala zhruba 1,75 bil. Kč. Kladné saldo čisté pozice České republiky ve vztahu k rozpočtu EU tak souhrnně dosáhlo 977,3 mld. Kč. Při započítání příjmů z NGEU (Next Generation EU) činí celkové příjmy 1,78 bil. Kč a celkové kladné saldo za dobu členství České republiky v EU tak překročilo 1 bil. Kč.

Zdroj: www.mfcr.cz

Na pozitivním saldu ČR vůči Evropské unii se významně podílí právě programy EU, především programy tzv. politiky soudržnosti a Společná zemědělská politika. V aktuálním programovém období 2021–2027 je nabídka programů a i výše finančních prostředků z EU výrazně větší. To díky nově vzniklým nástrojům, jako je Národní plán obnovy a Modernizační fond. Díky tomu je balík peněz, který může v následujících letech Česká republika využít oproti předcházejícím obdobím, rekordní.

Bohužel se ozývají hlasy, že to je možná poslední období, kdy tomu tak je, a že po roce 2027 bude už evropských peněz pro Českou republiku významně méně a staneme se tzv. čistými plátcí. Jaká bude realita, je ovšem zatím nejasné. Jisté je, že Vás budeme o všem včas informovat.

Smyslem této tematické přílohy není představit kompletní nabídku EU fondů a programů, což je nad rámec možného prostoru této přílohy, ale shrnout nejdůležitější aspekty programů EU aktuálního programového období, zdůraznit novinky a změny oproti minulým letům a upozornit nové možnosti, které české

obce a města mohou využít. Následující stránky se více věnují představení nových programů jako Národní plán obnovy a Modernizační fond nebo oblastem, které nyní v potřebách obcí rezonují nejvíce – financování energetických úspor, opatření přizpůsobování se změnám klimatu a tzv. modrozelené infrastruktury, oblasti vzdělávací nebo sociální infrastruktury. Samozřejmě další informace z oblasti evropských fondů přinášíme pravidelně jednak zde, na stránkách Informačního servisu, jednak na webových stránkách Svazu v rubrice Dotace.

Nyní se již pojďme ponořit do, pro řadu z vás i nás, složitějšího světa evropských fondů. Začneme s informací o webovém portálu www.DotaceEU.cz, kde kromě informací a dat o programech EU v rubrice Jak získat dotaci z fondů EU naleznete vyhledávač dotačních příležitostí. Ne příliš povzbudivým zjištěním, že jeho spolehlivost vyhledávat konkrétní otevřené nebo plánované výzvy není zatím příliš vysoká, a je tedy nutné buď sledovat informační kanály jednotlivých řídicích orgánů a poskytovatelů dotací příslušných programů nebo využít některého ze soukromých webových portálů.

Základní webový rozcestník dostupných programů EU

OP Doprava	https://opd3.opd.cz
Integrovaný regionální operační program 2021–2027	https://irop.mmr.cz/cs/vyzvy-2021-2027
OP Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost	https://www.optak.cz/
OP Jan Amos Komenský	https://opjak.cz/
OP Životní prostředí	https://opzp.cz/ ,
OP Spravedlivá transformace	https://opst.cz/
OP Zaměstnanost+	https://www.esfcr.cz/opz-plus
OP Technická pomoc	https://www.dotaceeu.cz/cs/microsites/op-technicka-pomoc/optp-2021-2027/dokumenty-(1)
OP Rybářství	https://www.szif.cz/cs/opr2021
Národní plán obnovy	https://www.planobnovy.cz/
Modernizační fond	https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/modernizacni-fond/

Programové období 2021–2027 – kontinuita, nebo změna?

Autor: Mgr. Pavlína Toporská

Když Evropská komise schválila v květnu 2022 Dohodu o partnerství, byla oficiálně zahájena implementace evropských fondů z programového období 2021–2027. Dovolte nám na následujících stranách nejen představit novinky z programového období, ale přinést také další informace k možnostem čerpání evropských dotací.

Zmíněná **Dohoda o partnerství** definuje priority a očekávané výsledky politiky soudržnosti pro příští programové období. Tento zastřešující dokument nastavuje podmínky pro intervence z evropských fondů. Uvádí také seznam programů, které chce realizovat a další důležité informace. Svaz měst a obcí České republiky je velmi potěšen, že nové programové období nepřináší zásadní revoluční změny a snaží se naopak evolučně vyvíjet a přinášet pro žadatele o dotaci zjednodušení. **Pro Českou republiku je připraveno pro následující roky více než 550 mld. Kč**, které budou moci být investovány do rozvoje regionů, konkurenceschopnosti, inovací, budování infrastruktury i řešení sociálních otázek a zlepšení životního prostředí České republiky.

Hned v úvodu se sluší říci, že Česká republika byla velmi úspěšná také při schvalování operačních programů, které většinou jistě moc dobře znáte. Již v září 2022 jako druhý členský stát dosáhlo Česko schválení všech devíti programů politiky soudržnosti v novém programovém období 2021–2027.

V aktuálním programovém období jsou proto realizovány následující programy, které jsou známy i z let minulých. Jediným novým operačním programem je Operační program Spravedlivá transformace, který je ovšem realizován pouze na území Moravskoslezského, Ústeckého a Karlovarského kraje.

- **Program Doprava**, řízený Ministerstvem dopravy
- **Integrovaný regionální operační program**, řízený Ministerstvem pro místní rozvoj
- **Program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost**, řízený Ministerstvem průmyslu a obchodu
- **Program Jan Amos Komenský**, řízený Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy
- **Program Životní prostředí**, řízený Ministerstvem životního prostředí
- **Program Spravedlivá transformace**, řízený Ministerstvem životního prostředí
- **Program Zaměstnanost+**, řízený Ministerstvem práce a sociálních věcí
- **Program Technická pomoc**, řízený Ministerstvem pro místní rozvoj
- **Program Rybářství**, řízený Ministerstvem zemědělství

Rádi bychom nyní připomněli, že Česká republika má v současné době více než 20 let zkušeností s čerpáním fondů EU a umísťuje se dlouhodobě na předních příčkách v žebříčku čerpání dotací v porovnání s ostatními členskými státy. To je důkazem, že systém, který je v Česku nastaven, dobře funguje. Díky programům vypsáním v minulosti se podařilo viditelně napomoci k rozvoji mnoha regionů či zmírnit dopady nepředvídatelných událostí.

Programové období 2021–2027 se začalo připravovat již před několika lety a Svaz je do této diskuse zapojen od počátku. Zástupci Svazu se velmi intenzivně zapojovali do vyjednávání a nastavení podmínek pro čerpání jednotlivých operačních programů, ale také dalších finančních zdrojů, jako je Národní plán obnovy, Modernizační fond a jiné. Členové Svazu budou mít i nadále možnost ovlivňovat podmínky pro čerpání dotací a v případě, že máte zájem o to, abyste se tohoto připomínkování také účastnili, neváhejte se obrátit na Kancelář Svazu.

Čerpání prostředků z evropských fondů v tomto programovém období je spojené s řadou podmínek, stejně jako v minulosti. Ty aktuálně reagují na nové výzvy, jako je **změna klimatu, posílení konkurenceschopnosti Evropy a jejich regionů v podobě inovací, digitalizace a smart přístupu, stárnutí populace, dopady pandemie COVID-19 v podobě ekonomické krize** apod. V kontextu aktuálních událostí souvisejících s válkou na Ukrajině, probíhající uprchlickou vlnou, vysokou inflací, zvyšováním cen energií a dalších komodit bude opravdu velkou výzvou nejen pro Českou republiku tyto prostředky využít.

Pro obce a města, na které výše uvedené výzvy dopadají v celé tíži, není nyní lehké připravovat projekty dostatečně rychle, navíc za nutnosti splnit řadu podmínek programů a souběžně při nedostatku jak finančních, tak personálních kapacit. Svaz a jeho zástupci situaci samospráv toto opakovaně připomínají všem řídicím orgánům a apelují na to, aby podmínky pro čerpání byly v co největší míře nastaveny vůči samosprávám příznivě tak, aby je mohly využít pro svůj rozvoj a rozvoj celé České republiky.

Pro obce a města je vždy zcela zásadní, jaká je ve vypsáních dotací **míra kofinancování**. Pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a další fondy byla již v roce 2021 schválena tzv. Pravidla spolufinancování, která jsou dostupná také na webových stránkách Svazu.

Pro méně rozvinuté regiony (kraje Ústecký, Karlovarský, Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Moravskoslezský, Olomoucký a Zlínský) zůstane podíl peněz EU na financování projektů na 85 %. U rozvinutějších regionů (hl. m. Praha) klesne v novém programovém období 2021–2027 podíl financování z peněz EU na 40 % z předchozích 50 %. V nové kategorii tzv. přechodových regionů (kraje Plzeňský, Středočeský, Jihočeský, Vysočina a Jihomoravský) pak bude podíl EU činit 70 %.

Pro příjemce jsou stanoveny minimální podíly na financování projektů. Například příjemci z řad mateřských, základních a středních škol budou v rámci kofinancování platit pouze 5 % - 10 %. Subjekty realizující tzv. územní dimenzi 5 %, v případě obcí, krajů a jejich příspěvkových organizací (s výjimkou škol) 15 % u investic, 10 % u tzv. měkkých projektů v oblasti vzdělávání a zaměstnanosti, resp. 5 % u těchto projektů v případě obcí s méně než 3 tis. obyvatel. Zbýlé prostředky, které nepokryje příspěvek z EU, dorovná státní rozpočet.

Územní dimenze v programovém období 2021–2027

Takzvaná územní dimenze si dává za cíl ve větší míře či různými nástroji podpořit projekty v regionech, které mají pro určitý typ intervencí největší potenciál nebo jsou naopak v určitém ohledu znevýhodněny a vyžadují zvýšenou podporu. Tento přístup byl uplatňován v programovém období minulém, ale i nyní. Pokud máte s realizací projektů již zkušenosti, víte zajisté, o čem je nyní řeč.

Jedním z cílů územní dimenze je přispět ke snížení regionálních rozdílů a zlepšit charakteristiky kvality života ve všech regionech. Je logické, že regionální disparity budou v určité míře a v určitých ukazatelích vždy existovat a budou poukazovat na odlišný potenciál daných území (například kvůli jejich geografické poloze, složení obyvatelstva apod.). Je proto důležité uvést, že ačkoli určitá míra rozdílů je přirozená a nevyhnutelná, úkolem státu je usilovat o korekci negativních dopadů těchto rozdílů.

V období 2021–2027 budou v ČR podporovány tři typy regionů NUTS II – více rozvinuté regiony (Praha), přechodové regiony (Jihozápad, Střední Čechy a Jihovýchod) a méně rozvinuté regiony (Severovýchod, Moravskoslezsko, Střední Morava, Severozápad). Toto rozdělení regionů NUTS II se odráží v odlišné míře spolufinancování projektů ze strany EU, která byla popsána výše.

Územní dimenze v operačních programech 2021+ bude realizována na území tzv. metropolitních území, aglomerací, v regionálních centrech a jejich venkovském zázemí, ve strukturálně postižených regionech a hospodářsky a sociálně ohrožených územích. Podrobně se lze o územní dimenzi dočíst v materiálu Územní dimenze v operačních programech 2021+, kterou zpracovalo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a je rovněž zveřejněn na webových stránkách Svazu.

Pro období 2021–2027 se při naplňování územní dimenze budou využívat tyto nástroje:

ITI a CLLD

Integrované územní investice (Integrated Territorial Investments – ITI) jsou nástrojem regionální politiky, který v programovém období 2021–2027 bude přispívat k naplňování integrovaných územních strategií 13 aglomerací a metropolitních území. Prostřednictvím ITI budou řešena například témata dopravy se zaměřením na zvýšení její bezpečnosti a snížení uhlíkové stopy, podpora předaplikačního výzkumu a oběhového hospodářství,

boje se suchem a adaptace na klimatickou změnu či stimulace kulturního kapitálu a cestovního ruchu.

Nástroj CLLD má komunitní charakter, který je zohledněn při tvorbě strategie CLLD i výběru konkrétních projektů. Je realizován na území místních akčních skupin (MAS) ve venkovském prostředí, tedy na území obcí do 25 000 obyvatel. Jedná se o společenství lidí, obcí, firem a neziskových organizací se společným cílem rozvoje vymezeného regionu.

Regionální akční plány (RAP)

RAP jsou na jedním z dalších intervenčních nástrojů pro využití fondů EU. Jsou určeny na podporu témat, jako je střední školství, silnice II. třídy, deinstitucionalizace sociálních služeb, zdravotnická záchranná služba. Jedná se tedy o rozvojová témata, pro jejichž řešení je kraj vhodnou územní jednotkou. RAP jsou implementovány v Integrovaném regionálním operačním programu.

Koordinovaný přístup k sociálnímu vyloučení 2021+ (KPSV 2021+)

KPSV 2021+ je nástroj vládní politiky, který se opírá o mezeru sortní spolupráci a strategie zaměřené na sociální začleňování a prevenci vzniku sociálního vyloučení s využitím prostředků národních či fondů EU.

Místní akční plány vzdělávání / Akční plány rozvoje vzdělávání

Místní akční plány vzdělávání (MAP) / Akční plány rozvoje vzdělávání jsou specifickými nástroji pro výběr klíčových intervencí v území oblasti školství.

Národní RIS3 Strategie

Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky na roky 2021–2027 (Národní RIS3 strategie) je strategický dokument zajišťující efektivní zacílení evropských, národních, regionálních a soukromých prostředků na podporu orientovaného a aplikovaného výzkumu a inovací.

Další novinou v novém programovém období je tzv. **zjednodušená metoda vykazování**. Ta v sobě obnáší možnost, že žadatel tedy již neprokazuje skutečně vzniklé výdaje, ale dokládá splnění výsledku.

Zdroje:

www.mmr.cz
www.dotaceeu.cz
www.euractiv.cz

Co to je taxonomie a jak se to dotýká realizace projektů obcí?

Autor: Mgr. Pavlína Toporská

Možná jste již v médiích viděli či slyšeli slovní spojení Taxonomie EU. A příliš mu nerozuměli. Máme pravdu? Pokud ano, dovolte nám na následujících řádcích tento pojem vysvětlit a přiblížit vám, zda se vás dotkne a jak.

Taxonomie EU, ačkoli se to mnohdy neví, vstoupila v platnost již 12. července 2020. Jedná se o **klasifikační systém, který rozlišuje ekonomické aktivity podle toho, jak prospívají (anebo škodí) životnímu prostředí**.

Jak jistě víte, Evropská unie se v rámci **Zelené dohody pro Evropu** zavázala do roku 2050 dosáhnout tzv. **klimatické neutrality**. Do roku 2030 si EU také stanovila závazek **snížit emise skleníkových plynů o 55 %** (ve srovnání s rokem 1990).

Taxonomie EU by podle Evropské komise měla zpřehlednit investorům, zda jsou jejich projekty v souladu s ochranou životního prostředí či nikoli. Pro banky je toto důležité zejména z toho důvodu, že některé životnímu prostředí příliš škodlivé investice nemusí vůbec podpořit. Právě toto jsou kroky, které mají napomoci k dosažení zmíněné klimatické neutrality.

Aby se určitá technologie do této zelené taxonomie dostala, musí splňovat alespoň jeden ze šesti environmentálních cílů. Evropská komise v současné době vytváří seznamy konkrétních aktivit a technologií skrze tzv. delegované akty. Ty již byly od svého původního vydání aktualizovány (došlo k doplnění jaderné energie a zemního plynu) a jejich další doplnění se nyní chystá.

Cíle EU Taxonomie:

1. zmírňování změny klimatu (tzv. mitigace);
2. přizpůsobování se změně klimatu (tzv. adaptace);
3. udržitelné využívání a ochrana vodních a mořských zdrojů;
4. přechod na oběhové hospodářství;
5. prevence a omezování znečištění;
6. ochrana a obnova biologické rozmanitosti a ekosystémů.

Evropská komise se v roce 2021 zaměřila na sektory zodpovědné za 80% emisí v Evropě.

Dokument zaměřuje na 13 sektorů a zmiňuje například oblast energetiky, dopravy, lesnictví či stavebnictví, ale rovněž umění či vzdělávání. Akt popisuje, za jakých podmínek je daná aktivita nebo technologie považována za udržitelnou. Celkem jich popsal na 170. **Pro lepší pochopení si dovoluujeme jako příklad technologií uznaných za udržitelné uvést solární panely vyrábějící elektrickou energii.**

Podmínkou pro naplnění taxonomie je, aby **technologie či projekt naplňovaly alespoň jeden ze zmíněných cílů a zároveň významně nepoškozovaly ty další.** Odsud pochází slovní spojení „Do no significant harm“ (DNSH) neboli zásada „významně nepoškozoval“.

Toto je zcela zásadní také pro projekty, které v současnosti obce a města chystají. Fondy, které jsou nyní k dispozici, požadují, aby předložené projekty toto hledisko DNSH (významně neškodit životnímu prostředí) dodržovaly. Například pro projekty podpořené z Národního plánu obnovy je v Technických pokynech navržen dvoustupňový set otázek, v rámci kterých je třeba objasnit, jaký vliv má plánovaný projekt na životní prostředí. Jednotliví vlastníci komponent proto pro žadatele připravili specifická pravidla, které musí projekty splnit. Stejný postup zaujaly také operační programy, a s principem DNSH je tedy nutné počítat také u kohezních programů.

Tohoto pojmu se ovšem není třeba bát, jednotlivá ministerstva pro žadatele rovněž připravují semináře, kde jim tento princip vysvětlují. Příkladem může být například Ministerstvo průmyslu a obchodu, které na podzim 2022 realizovalo seminář na téma DNSH ve výzvě Úspory energie z Operačního programu Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost. MMR-NOK také ve spolupráci s ostatními řídicími orgány připravují národní metodiku pro uplatnění principu DNSH a prověřování klimatické odolnosti infrastruktury, která v současnosti prochází připomínkováním jednotlivých ŘO. Po verifikaci ze strany EK by měla být v průběhu r. 2023 jako doporučující vodítko k dispozici i všem ŘO a žadatelům.

Národní plán obnovy a Modernizační fond – co nabízí obcím a městům a jak se liší od kohezních programů?

Autor: Mgr. Pavlína Toporská

Nová unijní sedmiletka, která začala běžet v roce 2021 to nemá snadné. Poslední měsíce byly natolik turbulentní, že svět, jak jej známe, se změnil. Mohla za to pandemie Covid-19, klimatická změna, válka na Ukrajině a také energetická krize. To a mnohem více je důvodem, proč jsou klasické operační programy doplněny řadou dalších zdrojů, ve kterých se laikovi jen velmi těžko orientuje. Svaz měst a obcí se dlouhodobě snaží známé i nové zdroje financí představovat a města informovat o tom, kde mohou nalézt finanční zdroje na své projekty. Na následujících řádcích Vám proto rádi představíme další fondy, které se nově objevily a které možná ještě neznáte.

V reakci na pandemii Covid-19 přišla Evropská unie s tzv. **Nástrojem pro oživení a odolnost (Recovery and Resilience Facili-**

ty, RRF), který je součástí balíčku **NextGenerationEU**. V rámci něj připravila Česká republika plán reforem a investic sloužících ke zmírnění dopadů pandemie COVID-19 a znovunastartování ekonomiky s využitím finančních prostředků tzv. **Národního plánu obnovy**. Oproti běžným a známým kohezním fondům je Národní plán obnovy odlišný tím, že se zaměřuje na reformy, nejen na investiční akce. Nicméně i ty jsou jeho součástí.

Investice zahrnuté v rámci Národního plánu obnovy jsou rozčleněny do 6 pilířů. Dále se dělí na 27 komponent, jejichž součástí jsou konkrétní reformy a investiční akce. Plánované výdaje musí být z 41,6 % zaměřeny na klimatickou politiku a z 22,1 % na digitální transformaci.

Základní pilíře Národního plánu obnovy:

- Digitální transformace
- Fyzická infrastruktura a zelená tranzice
- Vzdělávání a trh práce
- Instituce a regulace a podpora podnikání v reakci na COVID-19
- Výzkum, vývoj a inovace
- Zdraví a odolnost obyvatelstva

V rámci výše uvedených pilířů a jejich komponent jsou vypisovány dotace, ze kterých mohou čerpat finanční prostředky také obce a města. Na webových stránkách Svazu i v měsíčníku Informační servis vás vždy informujeme o aktuálně vypsáních příležitostech.

Pro veřejnou správu je zde řada relevantních témat, jako je například hospodaření s vodou v obcích, energetické úspory veřejných budov, protipovodňová ochrana, budování kapacit dětských skupin, regenerace brownfieldů pro podnikatelské využití, rekonstrukce veřejného osvětlení, demonstrační projekty rozvoje aplikací pro města a průmyslové oblasti, ekomobilita, rozvoj regionálních kulturních a kreativních center se zaměřením na velká kulturní a kreativní centra. Všechno toto jsou témata podporovaná v roce 2022, v roce následujícím se můžete těšit rovněž na další oblasti.

Řada těchto i dalších témat je žadatelům otevřena prostřednictvím již existujících výzev z například národních dotačních titulů, jejichž alokace je díky financím z Národního plánu obnovy navýšena, pro jiné témata jsou vytvořeny dotační tituly nové.

Za Svaz měst a obcí České republiky si dovoluujeme informovat, že Národní plán obnovy je aktuálně v procesu přípravy aktualizace, při kterém může ČR požádat o dodatečných cca 30 mld. Kč z grantové části RRF, a to jak na základě dopočtu obálek pro členské státy (pro ČR až 14 mld. Kč), tak na základě propojení NPO s iniciativou REpowerEU. REPowerEU je plán Evropské komise, jak s ohledem na ruskou invazi na Ukrajinu učinit Evropu nezávislou na ruských fosilních palivech ještě před rokem 2030. Konkrétní část, o jakou by byl Národní plán obnovy navýšen z této iniciativy je stále předmětem vyjednávání na evropské úrovni, ale mohla by do českého NPO přinést další prostředky až ve výši 16 mld. Kč.

Více informací naleznete jak na webových stránkách spravovaných Ministerstvem průmyslu, www.planobnovy.cz, tak i na webových stránkách Svazu, kde Vám pravidelně přinášíme informace o nově vypsáních výzvách, které jsou pro Vás relevantní. Neváhejte je proto sledovat a dozvědět si vždy ty nejaktuálnější informace o vypsáních dotací.

Modernizační fond

Modernizační fond, který je financován z prodeje emisních povolenek, je další nový a významný zdroj, o který se mohou mj. ucházet obce a města z celého Česka. Z Modernizačního fondu poskytne Evropská unie českým veřejným i soukromým subjektům na přechod k zelené energii do roku 2030 zhruba 300 miliard korun. Tato částka je přibližná z toho důvodu, že až na konci realizace fondu bude známa finální částka, která bude z prode-

je emisních povolenek vybrána. Významná část investic půjde na nové solární elektrárny, modernizaci současných energetických provozů a další energeticky úsporná opatření, ze kterých budou profitovat všichni obyvatelé České republiky.

Důkazem toho, že tyto projekty se dotýkají nás všech je například i to, že již v roce 2022 Modernizační fond rozdělil přibližně 4,5 miliard korun. Díky těmto prostředkům může vzniknout 200 nových fotovoltaik o výkonu 622,4 MWp, ty následně ve chvíli, kdy budou uvedeny do provozu, vyrobí ročně energii pro 370 tisíc domácností.

Mezi **prioritní oblasti** podpory patří:

- výroba a využití energie z obnovitelných zdrojů,
- energetická účinnost,
- zařízení pro akumulaci a distribuci energie.

Programy Modernizačního fondu

1. HEAT – Modernizace soustav zásobování tepelnou energií

Program podporuje využívání OZE a nízkouhlíkových zdrojů primárně určených pro vytápění, jako změna palivové základny a modernizace rozvodů tepelné energie.

2. RES+ – Nové obnovitelné zdroje v energetice

Program na podporu nových nepalivových obnovitelných zdrojů energie.

3. ENERGETICS – Zlepšení energetické účinnosti a snížení emisí skleníkových plynů v průmyslu v EU ETS

Program je zaměřen na podporu zařízení a opatření pro zlepšení energetické účinnosti a/nebo snížení produkce skleníkových plynů v průmyslové výrobě pro zařízení zařazená v EU ETS.

4. ENERGETICS – Zlepšení energetické účinnosti v podnikání

Program se zaměřuje na podporu zařízení a opatření pro zlepšení energetické účinnosti příp. snížení produkce skleníkových plynů v podnikání (mimo zařízení EU ETS).

5. TRANSCOM – Modernizace dopravy v podnikatelském sektoru

Program podporuje nákup a pořízení vozidel na alternativní pohon a neveřejnou infrastrukturu u podnikatelských subjektů.

6. TRANSGOV – Modernizace veřejné dopravy

Program je určený na pořízení vozidel na alternativní pohon a infrastruktury pro veřejnou dopravu určený pro veřejné subjekty, podniky s majetkovou účastí státu a veřejných subjektů, veřejné nepodnikatelské subjekty a podnikatelské subjekty se závazkem veřejné služby.

7. ENERGOV – Energetická účinnost ve veřejných budovách a infrastruktuře

Podpora komplexních opatření ke zlepšení energetické účinnosti a využití obnovitelných a nízkouhlíkových zdrojů ve veřejných budovách, budovách státu a veřejné infrastruktuře.

8. KOMUENERG – Komunitní energetika

Program určený na podporu otevřených energetických společenství založených za účelem uspokojení svých energetických potřeb (hlavním účelem není tvorba zisku).

9. LIGHTPUB – Modernizace soustav veřejného osvětlení

Program se zaměřuje na podporu rekonstrukce a modernizace soustav veřejného osvětlení s možností instalace inovativních prvků.

10. HOUSEnerg – Energetická účinnost v rezidenčním sektoru

Program se zaměřuje na podporu zlepšení energetické účinnosti a využití obnovitelných zdrojů v rodinných a bytových domech.

Informace o jejich přípravě, včetně navrhovaných podmínek programů, jsou pravidelně zveřejňovány a aktualizovány

na stránkách SFŽP spolu s dalšími dokumenty a informacemi např. k vyhlašovaným výzvám z programů. Pravidelné informace přinášíme také na webových stránkách Svazu a v INS.

Zdroje:

www.mpo.cz
www.planobnovy.cz
www.euractiv.cz
www.sfzp.cz
www.mzp.cz
modernisationfund.eu

Jak na plánování a financování energetických projektů v obcích?

Autor: Ing. David Škorňa, vedoucí mezinárodních projektů SPARCS a GLocalFlex, Kladno

I. FINANCOVÁNÍ

Níže uvedený přehled neřeší oblasti teplotenské či větší elektroenergetické soustavy. Zaměřuje se zejména na oblasti energetických úspor, obnovitelných zdrojů, inovací, strategického a procesního plánování a souvisejících segmentů energetiky, které může město či obec relativně přímočaře ovlivnit a řešit.

Rychlá navigace

Financování projektů v energetice je důležité a velmi aktuální téma. A není to dáno jen negativní geopolitickou situací na východě Evropy, růstem cen energií, ale i tlakem na provádění Zelené dohody EU spojené se snižováním závislosti na fosilních palivech a tlakem na výrobu čisté energie.

A nejde pouze o projekty na energetické úspory v budovách, instalace fotovoltiky, modernizaci teplárenství, ale týká se to i souvisejících aktivit, jako je čistá mobilita, osvětlení či budoucích konceptů energetických komunit. Vedle vlastních zdrojů je v posledních letech typické spolufinancování projektů pomocí dotačních i nedotačních mechanismů.

V souvislosti s šetrnými projekty generujícími úspory energií je nejznámější Operační program Životní prostředí, Nová zelená úsporám, národní program EFEKT. Aktuálně však máme před sebou další dekádu nových programů (Modernizační fond, Národní plán obnovy, Operační program Spravedlivé transformace), které nabízí obcím i městům či jejich organizacím velkou porci prostředků a tím i příležitost investovat do dlouhodobých aktiv.

Existuje také celá řada různých alternativních forem financování jako je Energy Performance Contracting, Design & Build, financování leasingem či pomocí zelených dluhopisů a půjček.

Potřeby obcí a příprava na financování investic

Obce za energie vynakládají velké finanční prostředky. Problémem je energetická nesoběstačnost, technický stav budov a infrastruktury zastarává. Obcím chybí strategické plány v energetice, které by jasně říkaly, kam má obec v dalších letech kráčet. Významnou bariérou je absence odborných a finančních znalostí a kapacit, mnohdy se řeší jen operativní úkoly. Problémem je práce s daty, měření v terénu či práce prostřednictvím digitalizovaných systémů. Stejně tak se jeví jako slabina dostatečná schopnost realizovat inovace a zavádět nové technologie.

Dotačních i nedotačních prostředků na přípravu celého energetického ekosystému není málo. Je vždy důležité mít na paměti, v jaké situaci se obec nachází a co daná obec potřebuje. Budování kapacit, získávání expertů a prostředků na strategické dokumenty či analytické podklady lze získat i z mezinárodních iniciativ, nikoli pouze z tradičních zdrojů.

EFEKT (národní program, MPO)	NPŽP (národní program, MŽP)	EKIS (Energetická konzultační a informační střediska)
Podpora financování přípravy energeticky úsporných projektů, analýz vhodnosti EPC; zavádění energetického managementu, zpracování místních energetických koncepcí.	Podpora využívání přírodních zdrojů, náprava negativních dopadů lidské činnosti, řešení dopadů změny klimatu a účinná prevence skrze environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu.	Bezplatná služba; pro zavádění energetických úspor a obnovitelných zdrojů energie; určeno občanům, veřejné správě a podnikatelům; v každém kraji působí určené subjekty pro výkon střediska.

Krajská či meziobecní schémata

Některé kraje, a teoreticky tak mohou činit sdružení obcí, DSO, místní akční skupiny, mohou poskytovat podporu při přípravě projektů v energetice; společenství mohou svým členům výrazně pomoci s experty, s technickou částí, s přípravou konkrétních žádostí apod.

Horizon Europe (program Evropské komise)

Týká se budování inovací. Součástí jsou výzvy pro oblast čisté energie, dopravy, účinného využívání zdrojů a surovin. Umí pokrýt náklady na experty, analýzy, nástroje; součástí je také aplikace pilotních instalací apod. Pro veřejné subjekty je zde 100% financování.

LIFE (program Evropské komise)

Podpora přechodu na nízkoemisní hospodářství; řeší vodní či odpadové hospodářství, účinné využívání zdrojů, kvalitu ovzduší a emise aj. Pokryje kapacity, analytické práce; obsahuje podobný nástroj jako ELENA. Pro veřejné subjekty je zde 95% financování.

ELENA (program EIB)

Technická pomoc při realizaci projektů energetické účinnosti, OZE, udržitelné městské mobility. Podporuje programy nad 30 mil. eur; kryje až 90 % nákladů na vývoj projektu. Žadatelé musí naplnit pákový efekt investice ve výši 25násobku grantu.

Interreg Central Europe (či podobné programy)

Inovační kapacity a podpora při zavádění pokročilých technologií (energetická účinnost, OZE, dopravní spojení venkovských a okrajových regionů, zlepšení kapacity veřejných orgánů pro vytváření integrovaných strategií).

Norské fondy

Příspěvek ke zmírnění klimatické změny a prostřednictvím adaptačních opatření snížení zranitelnosti obcí a regionů vůči této změně. Vzdělávání, kvazivýzkumné, síťovací a osvětové aktivity. Vznik adaptačních strategií.

Pro fázi přípravy projektů je možné získat řadu prostředků, zde je výčet některých možností:

Existují také další nástroje vč. těch **soukromých**. Řada firem poskytuje poradenství pro přípravu projektů a příprava je někdy hrazena z odměny za úspěšné schválení projektů. Poradenství poskytuje také bankovní sektor. Banky se dnes také spojují s odbornými firmami, proto jsou jimi dnes nabízeny rozvinutější služby než v minulosti.

Potřeby obcí a investiční fáze

Důležité jsou samozřejmě možnosti, jak financovat investiční část celého projektového cyklu. Existuje řada možných nástrojů financování projektů na renovace budov, veřejného osvětlení, toplostrojů, instalace technologií pro produkci OZE či aplikace inovativních řešení.

Operační program Životní prostředí (EU fondy, MŽP)

Snížení energetické náročnosti veřejných budov a infrastruktury, zlepšení kvality vnitřního prostředí budov. Výměna neefektivních zdrojů vytápění v budovách za obnovitelné zdroje (biomasa, tepelná čerpadla, fotovoltaika aj.). V oblasti fotovoltaiky jde o výstavbu v rámci rekonstrukcí či samostatnou instalaci v rámci jednoho odběrného místa. Tj. lze rekonstruovat školy, školy, jídelny, gastro provozy, administrativní budovy apod.; renovace lze kombinovat s řadou inteligentních energetických řešení.

Modernizační fond (EU fondy, MŽP)

Pro obce jsou relevantní zejména oblasti zaměřené na podporu instalací fotovoltaických elektráren (střešní instalace na více odběrných místech, kombinace střech a pozemků), snížení energetické náročnosti veřejných budov (po nějakou dobu zejména těch v Praze), projektů na veřejnou dopravu či veřejné osvětlení nebo také na podporu otevřených energetických společenství.

Nová zelená úsporám (národní program z emisních povolenek, MŽP)

Program je zaměřen ryze na oblast bydlení a umožňuje realizaci energeticky úsporných renovací jak bytových domů, tak i rodinných domů. U bydlení je možné také podporovat realizaci fotovoltaických elektráren (u jednoho odběrného místa). Součástí jsou také kotlíkové dotace. Podpora se aktuálně také zaměřuje na tepelná čerpadla. Projekty mohou být provedeny i u budov veřejného sektoru tam, kde převládá funkce bydlení.

Národní plán obnovy (EU fondy, různé garanti za jednotlivé komponenty)

Podpora projektů ke snižování spotřeby energie ve veřejném sektoru, zvýšení energetické účinnosti systémů veřejného osvětlení, také k přechodu na čistší zdroje energie (fotovoltaika, modernizace distribuce tepla aj.). Součástí je rozvoj čisté mobility (infrastruktura, nabíjecí body, pořízení vozidel) nebo např. podpora komunitní energetiky.

Program s omezenou životností; již ke konci roku 2022 byly některé oblasti vyčerpány (např. oblast energetických úspor ve veřejných budovách).

Mezi hlavní finanční mechanismy lze řadit tyto:

Mezi další programy, které pomáhají financovat energetické projekty, patří například:

- **Integrovaný regionální operační program:** podpora energetických řešení se více či méně týká nastavení parametrů u rekonstrukcí budov, aplikace EU taxonomie (tj. dosahování vyšších úspor energie, zvýšení objemu využití recyklovaných materiálů aj.).
- **Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost:** jde spíše o podporu firem; pokud mají města nějaký podíl ve firmách (nikoli však 100% podíl; takové firmy se považují za uznatelné v programu OPŽP), je možné získat prostředky na energetická opatření i v tomto programu.
- **Operační program Spravedlivá transformace:** určena třem „uhelným“ krajům (Karlovarskému, Ústeckému, Moravskoslezskému kraji) na strategické a dílčí projekty, mj. zaměřující se na energetická opatření vč. posilování kapacit a schopnosti tvořit další projekty v energetice.
- **Public-Private Partnership:** zaměřuje se na nastavení dlouhodobého vztahu mezi veřejným a soukromým sektorem; spolupráce vzniká za účelem využití zdrojů a schopností soukromého sektoru při zajištění veřejné infrastruktury nebo veřejných služeb.
- **Programy Horizon Europe:** zde jde zejména o projekty týkající se výstavby demonstračních příkladů, lighthouse projektů apod.; z projektu není možné financovat celou technologii či stavby, nicméně je možné získat část prostředků na technologie a získat výhody v podobě zapojení mezinárodních partnerů, nových inovací a know-how.
- **Crowdfunding:** specifické zapojení soukromých zdrojů, v rámci kterého jsou potřebné zdroje na realizaci projektu získávány od veřejných subjektů.

Co se děje aktuálně (k listopadu 2022)

Nabídka dotačních i nedotačních prostředků je velmi dynamicky se vyvíjející záležitost. Situace se neustále mění, neustále dochází k doplňování různých parametrů (podmínek, časování, uznatelnosti uchazečů či nákladů apod.). Proto je třeba přehledy finančních mechanismů a otevřených výzev neustále aktualizovat dle reálné momentální nabídky.

OP Životní prostředí 9. výzva: Energetické úspory (v rámci gastro provozů, prádelen). Žádosti do 31. 5. 2023	OP Životní prostředí 11. výzva: Obnovitelné zdroje (fotovoltaika, tepelná čerpadla). Žádosti do 31. 5. 2023	OP Životní prostředí Výzva: energetické úspory v budovách. Očekáváno v 1. kvartálu 2023
Modernizační fond Výzva RES+ č.1/2022: Fotovoltaické elektrárny do 1 MWp. Žádosti do 15. 3. 2023	Modernizační fond Výzva RES+ č. 3/2022: Komunální fotovoltaické elektrárny pro malé obce. Žádosti do 15. 3. 2023	Modernizační fond Výzva RES+ č. 4/2022: Komunální fotovoltaické elektrárny pro větší obce. Žádosti do 15. 3. 2023
Nová zelená úsporám Rodinné a bytové domy Vhodné pro zateplení a novostavby domu, nákup bytu, kotle a tepelná čerpadla, solární systémy, fotovoltaika, zeleň... Program pro rodinné domy. Program pro bytové domy Max. míra podpory 50 %, v případě bonusů i 60 % (u programu pro rodinné domy).	Nová zelená úsporám NZÚ Light Je určeno pro rychlá opatření zejména na izolaci budov (střechy, stropů, obálky, aj.) či výměnu oken. Relevantní pro domácnosti se starobním důchodem nebo invalidním důchodem 3. stupně, či s příspěvkem na bydlení. Žádosti od 9. 1. 2023	Kotlíkové dotace Výměna kotle, výměna lokálních topidel sloužících jako hlavní zdroj tepla aj. Pro vlastníky a spoluvlastníky nemovitostí. Na realizaci od 1. 1. 2021 (1) Nízkopříjmové domácnosti; až 95% grant. (2) Ostatní domácnosti, až 50% grant.

Národní program ŽP	Národní program ŽP	Národní program ŽP
Výzva 1/2022: Půjčky pro projekty OPŽP 2021+. Posílení vlastních zdrojů žadatelů. Nutná vazba na schválený projekt z OPŽP 2021–2027. Žádosti do 31. 5. 2023	Výzva 3/2022: ekomobilita Nákup vozidel s alternativním pohonem (elektromobily, automobily s vodíkovým pohonem) vč. dobíjecích bodů. Žádosti do 15. 12. 2023	Výzva 1/2022: Zelená stuha. Podpora udržitelného užívání venkovské krajiny, péče o zeleň a životní prostředí v malých obcích. Žádosti do 1. 4. 2025
EFEKT/Národní plán obnovy	EFEKT	EFEKT
Rekonstrukce veřejného osvětlení, 2.2.2. Rekonstrukce a inovace soustav veřejného osvětlení za účelem dosažení úspory elektrické energie. Žádosti do 30. 6. 2023	Zavedení systému hospodaření s energií (energetický management) Žádosti od 1. 12. 2022 do 30. 4. 2023. Pro města, obce, svazky obcí, městyse apod.	Zpracování místní energetické koncepce. Žádosti od 1. 12. 2022 do 30. 4. 2022 Pro obce a dobrovolné svazky obcí.

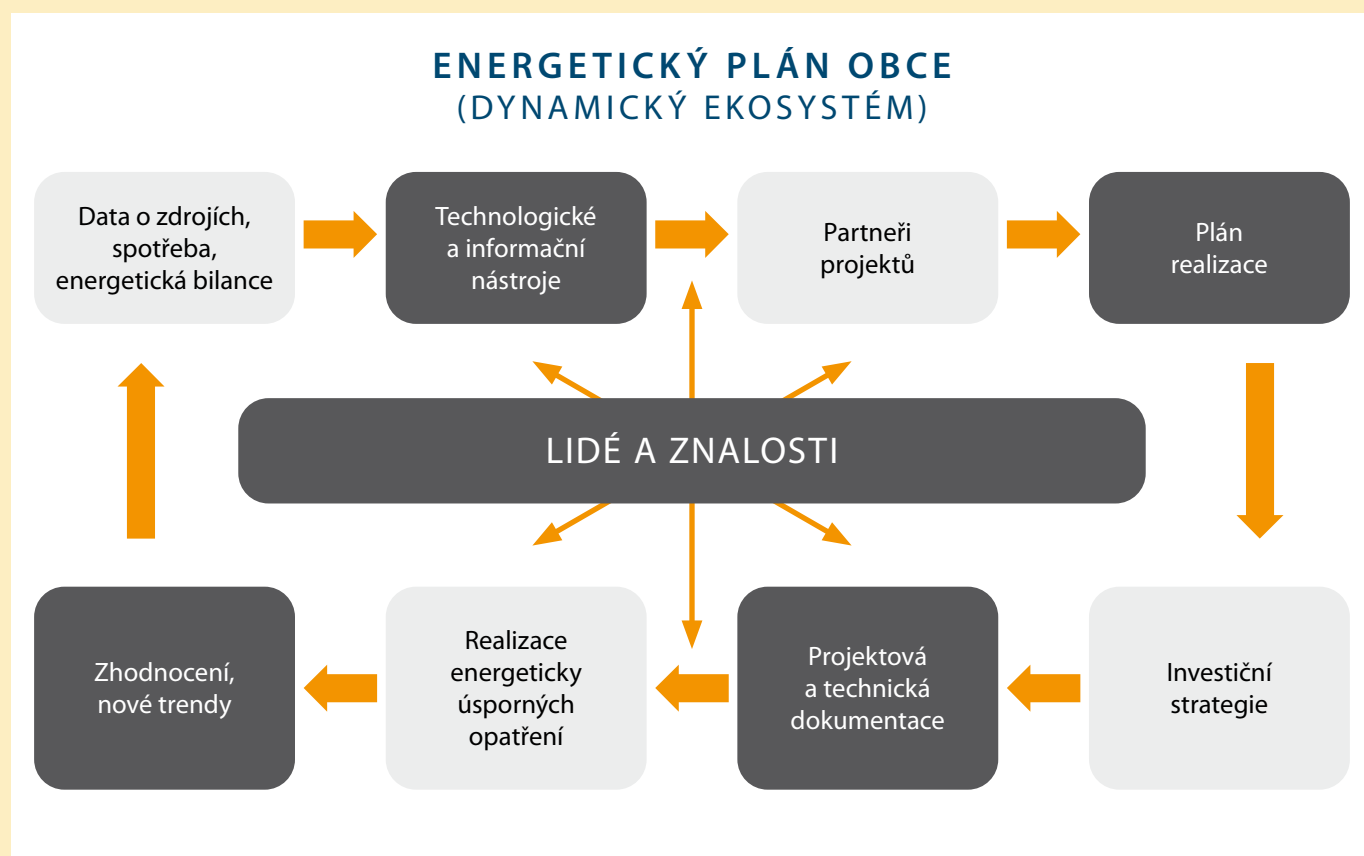
Příklady aktuálních možností (či připravovaných výzev relevantních pro obce) jsou tyto:

Užitečné odkazy:

- Program EFEKT: <https://www.mpo-efekt.cz/cz/dotacni-programy/vyzvy>
- Národní program životního prostředí: <https://www.narodniprogramzp.cz/nabidka-dotaci/>
- Nová zelená úsporám: <http://www.novazelenausporam.cz/>
- Kotlíkové dotace: <https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/kotlikove-dotace/>
- Operační program životního prostředí: <https://opzp.cz/>
- Modernizační fond: <https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/modernizacni-fond/vyzvy/>
- Operační program spravedlivá transformace: <https://opst.cz/nabidka-dotaci/>

Zdroj: Informace převzaty z oficiálních zdrojů dotačních i nedotačních titulů a upraveny (zkráceny) pro potřeby tohoto článku.

II. A JAK NA KVALITNÍ STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ V ENERGETICE?

A důležité je chápat všechny komponenty ekosystému ...

**Lidé
a znalosti**

- Mandát ze strany vedení obce pro rozvoj energetiky, jasně popsané cíle, čeho chce město a obec dosáhnout.
- Určení hlavního energetika (energetického manažera) a přidělení kompetencí a rolí.
- Sestavení týmu (aktivního) pro oblast energetického managementu.
- Vytvoření meziodvětvového týmu napříč úřadem vč. organizací, které s úřadem spolupracují (klima, mobilita, IKT, správu majetku, investice, územní plánování...).
- Vytvoření knowledge managementu, tj. „systému“ učení se (učení se praxí, tj. spolupráce na úrovni města a sdílení informací; učení se vzděláváním, tj. kooperace s lepšími v ČR či ze zahraničí).
- V případě menších obcí lze vytvořit partnerství s dalšími, DSO, MAS či s externími experty či konsorciem.

**Data o zdrojích,
spotřeba energie,
energetická
bilance**

- Přehled strategické, analytické a technické dokumentace v oblasti energetických zdrojů a spotřeby energie.
- Zhodnocení dokumentů a procesů a zhodnocení stavu správy agendy spotřeby energie; vč. energetické bilance; návrh dalšího postupu v oblasti zdrojů a spotřeby energie v daném území.
- Zhodnocení územně-plánovací činnosti – jaké má město rozvojové plochy; jaké postižené; obecně s cílem zhodnotit potřebu a stav v energetice v kombinaci s možnostmi území.

**Technologické
a informační
nástroje**

- Elektronický nástroj pro správu spotřeby energie (pro účely správy, monitorování, hodnocení, reakce v reálném čase ... cílem je optimalizace spotřeby energie).
- Evidence majetku ve vlastnictví obce.
- Evidence spotřeby energie v majetku ve vlastnictví obce.
- Průkazy energetické náročnosti budov ve vlastnictví obce.
- Energetické posudky a energetické audity.
- Instalace systémů měření a regulace (MaR), snímačů, senzorů aj.
- Analýzy využití různých forem realizace energetických opatření a forem financování (např. Energy Performance Contracting; Design & Build, Building Information Modeling).
- Termosnímkování území a zhodnocení stavu budov a infrastruktury.
- Komplexní energetický management města, specifický fokus na budovy ve vlastnictví města/obce.
- Systém společného nákupu energie.

**Partneři
projektů**

- Určení hlavních partnerů projektů v území; jejich role a zapojení.
- Vytvoření platformy pro komunikaci i tvorbu společných projektů.
- Návrh motivačních nástrojů pro partnery projektů, nalezení win-win strategie, orientace na občana vs. profit.
- Komunikační strategie – vůči občanům, vůči dalším skupinám.

**Plán
realizace**

- Vazba na vše předchozí – resp. návrh realizace nástrojů v praxi (průprava na projekty).
- Návrh investičních projektů; krátkodobých a dlouhodobých; stanovení rizik a úskalí.
- K tomu „analýza“ nejlepší dostupné (realizovatelné) technologie.
- K tomu „analýza“ chytrých řešení, komplexní pohled hraje prim.
- K tomu vždy interakce, resp. propojení s územním plánováním a možností daného území.

Investiční strategie

- Investiční strategie vychází z technických možností řešení a z kombinace východisek na počátku.
- Úkolem je si říct, co potřebuji, kdy to potřebuji, kolik na to potřebuji, odkud na to vezmu, za jakých podmínek, či jestli řeším jeden projekt, více, nebo komplexní řešení např. v podobě více stavebních a technických řešení.
- Je nutné si na počátku také propočítat návratnost, udělat třeba i jednoduchou analýzu/studii proveditelnosti.
- Nejdříve se zaměřit na systematické oproti ad hoc financování (+ koho ještě zapojit, zda to nejdříve pilotovat, zda to fázovat apod.).
- Zdroje: indikace, jaké jsou možnosti; co k tomu potřebuji; následně vybírám.
- U projektů stanovit kritéria, která definují jak potřebnost, tak i připravenost a realizovatelnost.
- Rozhodnutí, zda na část projektu kontraktuji dodavatele, který zajistí přípravu či asistuje u přípravě (např. u EPC téměř nevyhnutelné).
- Založení fondu pro budoucí projekty (ty mohou čerpat prostředky z dosažených úspor z předchozích projektů).

Technická a projektová dokumentace

- Vždy je nutné dát dohromady přehled všech relevantních dokumentů, které jsou k dispozici a které je nutné zpracovat.
- Tj. předprojektová dokumentace (vč. administrativních dokladů o městě a obci), technická dokumentace (stavebně technická dokumentace, technologické posouzení, energetické posudky či audit, štitky, průkazy aj.), investiční dokumentace (studie proveditelnosti, CBA, business modely aj.) a další dokumentace (posudky, odborná vyjádření, výpisy z rejstříků/katastru aj.).
- Klíčovou roli hrají dokumenty k zadávacímu řízení (od počátku po skončení projektu až po udržitelnost) vč. smluvní dokumentace.

Realizace energetických opatření

- Realizace toho, co bylo v plánu (viz fáze Plán realizace) a co bylo pro daný čas rozhodnuto k realizaci.
- Asistence u realizace (finanční – finanční management projektů, technická – technický dozor, autorský dohled).
- Zpracování návrhu energeticky úsporných opatření v jednotlivých objektech ve vlastnictví města/obce a podpora opatření i u dalších objektů v území
- Realizace připravených energeticky úsporných opatření v budovách v majetku obce jednotlivě nebo ve skupinách objektů – standardně nebo za využití inovativních metod (viz výše, EPC, D&B, BIM ...).

Zhodnocení, nové trendy

- Zhodnocení toho, co se realizovalo/realizuje. Navržení re-designu, pokud bude potřeba.
- Změnové řízení při realizaci/fázování projektu. Tzn. učení se a praktické rady, jak přistupovat k řízení změn v průběhu.
- Zapojení nových trendů a nových výzev; úprava strategie, modelů i budoucích projektů.

Energetický plán

- Výše uvedené aktivity musí být součástí uceleného energetického plánu obce (energetická politika, SECAP, aj.). Apel na živý ekosystém než formalismus, vykazování a papírování.
- Nastavení systému měření, trajektorie vývoje, detekce prevencí do budoucna, foresight v energetice apod.
- Nutné zajištění souladu s dokumenty vyššího řádu; zajištění souladu s legislativou; zvažování, zda nestanovit v plánování či směrnicích vyšší standart, než je obecně platný.
- Propojení na služby občanům, digitalizaci agend.
- Návrh průvodce zpracování plánu – návod, průvodce procesem.

Voda ve městech a obcích

Autor: Ing. arch. Martina Sýkorová, Mgr. Gabriela Hůlková

1. Přístup k tématu

V posledních letech vnímáme během letních měsíců čím dál intenzivněji projevy změny klimatu, ty se projevují vysokými teplotami, nedostatkem vody nebo je naopak známe v podobě přívalových dešťů. Ve velkých metropolích, na malých městech, ale i ve volné krajině tyto projevy pocítujeme rozdílně a rozdílně ovlivňují i kvalitu našeho života. Nutno říci, že zpravidla negativně. Důsledkem bývá nedostatek pitné vody v letních měsících i vysokými náklady za vodné a stočné ve veřejných budovách, které ještě více zatěžují již tak napjaté obecní rozpočty.

Ve městech se potýkáme s efektem takzvaného tepelného ostrova, kdy akumulované teplo ovlivňuje i noční teploty, které mnohdy neklesnou teploty pod dvacet stupňů celsia, což výrazně ovlivňuje zdraví obyvatel.

Jednotnou odpovědí na všechny výše uvedené problémy je **kvalitnější hospodaření s vodou**, a to jak pitnou, tak dešťovou. Na vodu je třeba pohlížet jako na důležitý element, se kterým je třeba šetřit a dále s ním uváženě pracovat, tedy hospodařit. K tomu je možné využívat celou řadu nástrojů a opatření, a to od těch nejdrobnějších a velmi jednoduše aplikovatelných (například perlátory instalované do vodovodní baterie) až po komplexní multidisciplinární studie (územní studie veřejných prostranství či krajiny se zaměřením na propojení modré a zelené infrastruktury).

Téma udržitelného hospodaření s vodou je opravdu široké. A proto je třeba na začátku každého projektu důkladně zvážit, čemu je třeba se prioritně věnovat, jaký je kýžený výsledek a samozřejmě i to, jak by měl výsledek vypadat. Tedy zda je výsledkem úspora obecních financí, zvýšení hladiny podzemní vody nebo zlepšení životního prostředí obyvatel i živočichů. Zkusme se však na to podívat i opačnou optikou a zamysleme se nad tím, do jakých připravovaných projektů je vhodné udržitelné hospodaření s dešťovou vodou zakomponovat. Například přestavba místní školy může být vhodnou příležitostí zavedení systému hospodaření s šedou vodou, realizaci akumulací nádrže dešťové vody pro zalévání školní zahrady nebo instalaci zelené střechy, která může sloužit jako příjemná venkovní učebna. S takovým **rozhodnutím by vám měl pomoci tým odborníků**, který se hospodařením s vodou v budovách, ve městech nebo v krajině věnuje. Každé z těchto měřítek – město, krajina, budova – je jiné a každé vyžaduje jiný přístup. Až na základě detailní rozvahy, zpracovaných různých studií nebo konkrétní projektové dokumentace je možné se podívat na nabídku dotačních titulů, vybrat ty nejvhodnější pro vaši obec či město a pustit se krok za krokem do postupné realizace principů udržitelného hospo-

daření s vodou. Možná se tento proces zdá zdoluhavý, ale jen takovýto komplexní přístup vám zajistí vytvoření kvalitního výsledku, a tím ušetří čas i vynaložené peníze do budoucna.

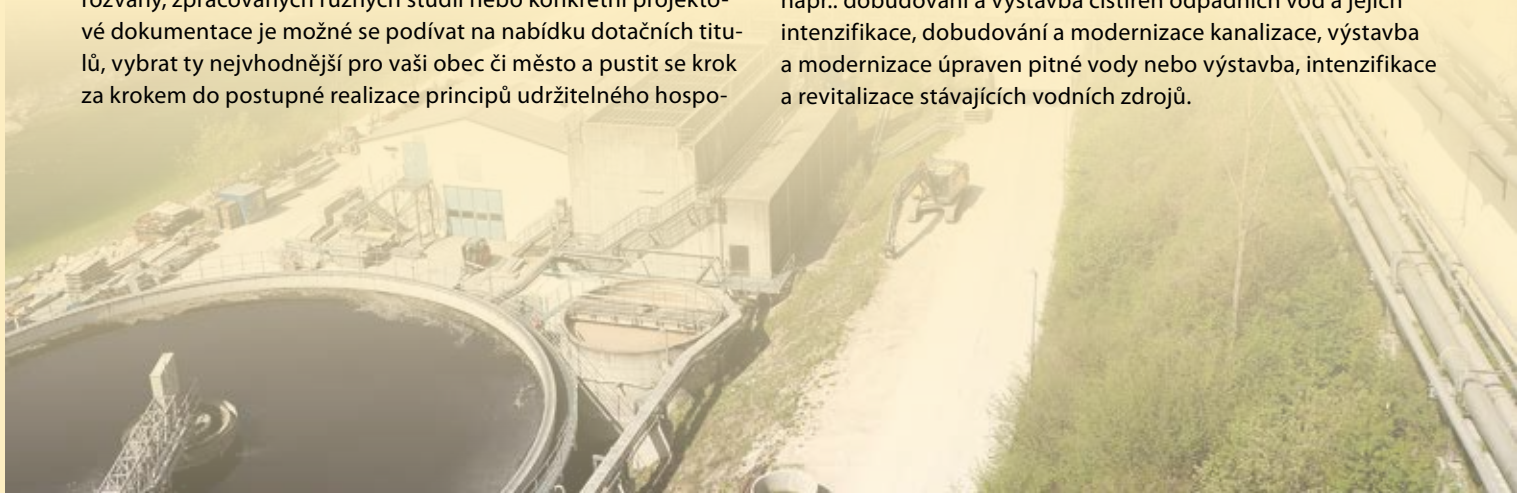
Mějte také na paměti, že je vždy ideální, pokud řešení nebudou pouze jednostranná a budou s sebou přinášet **celou řadu dalších pozitivních efektů**. Příkladem mohou být přírodě blízká opatření pro hospodaření s dešťovými vodami ve veřejných prostranstvích, pod takovým pojmem si můžeme představit zaskokovací zatravněné pásy, stromořadí či jiné plochy zeleně. Zeleň vytváří příjemnější a esteticky příznivější veřejná prostranství, což jistě ocení obyvatelé i návštěvníci obce. Kvalitní veřejná prostranství podporují přirozený sociální kontakt a může z nich tak profitovat město i poskytovatelé různých služeb, a to nejen kavárén. Snížení objemu odváděné dešťové vody do kanalizace, ochlazování ovzduší, zvýšení vlhkosti vzduchu nebo zachytávání škodlivých látek jsou dalšími benefity přírodě blízkých řešení, které nejsou možná na první pohled tolik patrné, ale mají velký vliv na kvalitu života ve městech.

2. Dotační programy EU 2021–2027 využitelné pro oblast hospodaření s vodou

Jako dva základní programy, které problematiku hospodaření s vodou ve městech řeší, můžeme uvést OP Životní prostředí (OPŽP) a Integrovaný regionální operační program (IROP).

Operační program Životní prostředí podporuje oblast modrozelené infrastruktury a hospodaření s vodou v rámci Specifického cíle 1.3 Podpora přizpůsobení se změně klimatu, prevence rizika katastrof a odolnosti vůči nim s přihlédnutím k ekosystémovým přístupům, kde jsou opatření směřující k předcházení a ke zvýšení odolnosti vůči mimořádným událostem v souvislosti se změnou klimatu nebo lidským působením. Jsou to např. opatření v krajině včetně sídel – tvorba vodních prvků, vegetačních prvků, úprava lesních porostů, zakládání veřejné zeleně, realizace protipovodňových opatření, zpomalení odtoku, však a retence a akumulace srážkové vody, realizace zelených střech apod.

Druhý Specifický cíl 1.4 Podpora přístupu k vodě a udržitelné hospodaření s vodou podporuje zejména opatření směřující ke zvýšení jakosti povrchové i podzemní vody a ke zlepšení zásobování obyvatel pitnou vodou. Podporovaná opatření jsou např.: dobudování a výstavba čistíren odpadních vod a jejich intenzifikace, dobudování a modernizace kanalizace, výstavba a modernizace úpraven pitné vody nebo výstavba, intenzifikace a revitalizace stávajících vodních zdrojů.

Přehled vyhlášených a plánovaných výzev OPŽP

2. výzva Čistírny odpadních vod a kanalizace	Výstavba čistíren odpadních vod; dobudování a výstavba kanalizací	Průběžná výzva, uzávěrka příjmu žádostí o podporu 28. 2. 2023
19. výzva Srážkové vody a opatření proti povodním	Realizace opatření ke zpomalení odtoku, pro vsak, retenci a akumulaci srážkové vody vč. jejího dalšího využití; realizace zelených střech; opatření na využití šedé vody; opatření pro řízenou dotaci podzemních vod	Průběžná výzva, uzávěrka příjmu žádostí o podporu 31. 10. 2023
32. výzva Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech	Zakládání a obnova sídelní zeleně; Odstranění či eliminace negativních funkcí odvodňovacích zařízení v krajině	Průběžná výzva, vyhlášení výzvy: 18. 1. 2023; ukončení příjmu žádostí o podporu 20. 9. 2023
36. výzva Realizace opatření ke zpomalení odtoku, pro vsak, retenci a akumulaci srážkové vody	Vybudování technologie pro akumulaci, úpravu a rozvod šedých a srážkových vod v budovách za účelem splachování a dalších relevantních užití.	Průběžná výzva, vyhlášení výzvy: 1. 2. 2023; ukončení příjmu žádostí o podporu 31. 10. 2023

Zdroj: <https://opzp.cz>

V **IROP 2021–2027** se na opatření týkající se budování modro-zelené infrastruktury zaměřuje Specifický cíl 2.2 Zelená infrastruktura měst a obcí, který podporuje ucelené (komplexní) projekty veřejných prostranství zaměřených na zelenou a modrou infrastrukturu, veřejnou a technickou infrastrukturu, zahrnující jejich revitalizaci a modernizaci a úpravu nevyužívaných ploch. Vzhledem k tomu, že tento cíl je součástí naplňo-

vání cíle politiky Zelená Evropa, tak zde budou aplikovány přísnější pravidla týkající se splňování kritérií na zelenou a modrou infrastrukturu.

Zelená infrastruktura ve veřejných prostranstvích obcí a měst bude podporována i v rámci Specifického cíle 5.1 Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD) administrovaného MAS.

Přehled vyhlášených a plánovaných výzev IROP

63. a 64. výzva Zelená infrastruktura ve veřejném prostranství měst a obcí	- ucelené (komplexní) projekty veřejných prostranství zaměřené na zelenou infrastrukturu (modrou i zelenou složku), - revitalizace a modernizace stávajících veřejných prostranství, - revitalizace a úprava nevyužívaných ploch.	Průběžná výzva, vyhlášení výzvy: 20. 12. 2022; ukončení příjmu žádostí o podporu 28. 12. 2023
73. výzva zelená infrastruktura ve veřejném prostranství měst a obcí CLLD		Průběžná výzva, vyhlášení výzvy: 1/2023; ukončení příjmu žádostí o podporu 12/2027

Zdroj: <https://irop.mmr.cz/cs/irop-2021-2027>

Vzdělávací infrastruktura v obci

Autor: Mgr. Gabriela Hůlková

Zajištění předškolního a základního vzdělávání patří mezi samostatné působnosti obcí, kdy obec zodpovídá za vybudování, rekonstrukce a provoz mateřských, základních a někde i středních škol, pokud je provozují. Investice v této oblasti jsou v řádu desítek milionů a v naprosté většině je obce, zvláště ty menší, nejsou schopny zafinancovat pouze z vlastního rozpoč-

tu. Navíc potřeba rozšiřování kapacit škol a školek se liší napříč regiony České republiky. Někde, zvláště ve velkých městech a okolí (typický je tzv. prstenec okolí Prahy), je situace s kapacitou velmi napjatá, jinde je míst dostatek. Nároky na kapacity jsou navíc vyšší i z důvodu přílivu ukrajinských uprchlíků v důsledku války.

Vzdělávací infrastrukturu tradičně podporuje Integrovaný regionální operační program (IROP), dále v OP Jan Amos Komenský nebo Národní plán obnovy, něco najdeme také v novém OP Zaměstnanost plus. Pojdme se podívat, co z těchto programů můžete využít.

Pokud chce obec budovat tzv. tvrdou **infrastrukturu škol a školek**, pak se nabízí **IROP 2021–2027**, který v rámci SC 4.1 podporuje navyšování kapacit mateřských škol v území (kde je identifikován nedostatek kapacit – ORP se skóre 4+), dále modernizaci a budování odborných učeben ZŠ a SŠ a učeben pro zájmové, neformální a celoživotní vzdělávání, poradenská zařízení. Možnost podpory infrastruktury MŠ a ZŠ je také z Priority 5 (SC 5.1) skrze Komunitně vedený místní rozvoj, kde je podpora administrována přes místní akční skupiny.

Bohužel finanční alokace pro tuto oblast nedostačuje velkému zájmu z území a první výzvy na rozšiřování kapacit mateřských škol ze srpna 2022 a výzvy na budování a modernizaci odborných učeben základních škol z listopadu 2022 ukázaly velký převis poptávky nad dostupnými finančními prostředky. Celková alokace pro SC 4.1 (pro MŠ, ZŠ, SŠ včetně neformálního a podpory speciálních poraden) je cca 14 mld. Kč, což je o 7 mld. méně, než bylo k dispozici v IROP 2014–2021. Svaz apeluje na hledání dodatečných zdrojů nejen v rámci evropských programů, ale také národních titulů, což podpořila svým usnesením také Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR.

Pro rok 2023 jsou v IROP 2021–2027 plánovány výzvy na budování kapacit mateřských škol (záleží však na zbývajících alokaci po vyhodnocení výzvy č. 6), dále výzvy na zájmové a neformální vzdělávání a celoživotní učení a výzva na školská poradenská zařízení a střediska výchovné péče.

Nedostatek prostředků na zvyšování kapacit mateřských škol v IROP lze alespoň částečně řešit prostřednictvím dětských skupin. Předškolní infrastrukturu v podobě **podpory dětských skupin**, která je cílena primárně na obce, města a veřejnou správu, naleznete např. v **Národním plánu obnovy**, kde je zajímavá alokace 7 mld. Kč. Pro rok 2023 jsou v rámci komponenty 3.3.2 Zvýšení kapacity zařízení péče o děti připravovány výzvy pro budování nových dětských skupin, kde je možné získat podporu nejen na stavbu a rekonstrukci objektů, ale také na nákup pozemků či budov. V příštím roce je plánována také výzva na adaptaci stávajících dětských skupin vyplývajících z novely zákona 247/2014 Sb. a jejich dalšího rozvoje, jejímž cílem bude navýšení kapacit dětských skupin.

Omezujícími podmínkami těchto výzev je časový limit pro realizaci projektů do r. 2025 (i když uznatelnost nákladů je od 1.1. 2020) a také neuznatelnost DPH, přestože dotace z NPO je 100 %. Další podmínkou platnou v celém NPO je dosažení energetické úspory primární spotřeby o 20–30 % a snížení přímých a nepřímých emisí skleníkových plynů o alespoň 30 %. Více informací naleznete na webových stránkách MPSV <https://www.mpsv.cz/web/cz/vyzvy1>.

Národní plán obnovy také podporuje **vybavení mateřských, základních a středních škol digitálními technologiemi** s cí-

lem vytvořit mobiliář pro znevýhodněné žáky do r. 2025 a zároveň také vybavit školy digitálními pomůckami pro rozvoj digitální gramotnosti a informativního myšlení žáků. Tyto finanční prostředky jsou přímo směřovány na školy formou ad hoc normativu z MŠMT. Více informací na <https://www.edu.cz/npo/>.

Vzdělávání od toho předškolního až po celoživotní řeší také **OP Zaměstnanost plus**, a to formou tzv. měkkých projektů především z perspektivy podpory zaměstnanosti a sociálního začleňování. Z důvodu zamezení překryvů **v oblasti péče o předškolní děti** bude OPZ+ podporovat pouze neinvestiční výdaje na nově vznikající dětské skupiny s podporou zahájení provozu. Tato výzva je plánována na r. 2023. Po dokončení projektů z výše uvedených výzev (tj. po zápisu do evidence DS, případně po dokončení povinné fáze provozu) je dále možné čerpat příspěvek na provoz DS ze státního rozpočtu. Více na <https://www.esfcr.cz/nove-detske-skupiny>.

V OPZ+ také cílí na podporu prevence a **řešení předčasných odchodů žáků MŠ a ZŠ ze vzdělávání** (výzva 3_22_29 vyhlášena v říjnu 2022) nebo na potravinovou pomoc dětem v sociální nouzi v podobě **financování stravování dětí ve školských zařízeních** (výzva bude vyhlášena v březnu 2023). Přehled vyhlášených výzev a harmonogram plánovaných výzev naleznete na webových stránkách OPZ+ <https://www.esfcr.cz/prehled-vyzev-opz-plus>.

Operační program cele zaměřený na vzdělávání a výzkum, ať už formální nebo neformální, školní nebo celoživotní je **OP Jan Amos Komenský**, následník OP Výzkum, vývoj, inovace. Tak i škála podporovaných opatření je velmi podobná. Priorita 1 je zaměřená na výzkum a vývoj se zaměřením na špičkový výzkum, ale také podpora Národní RIS3 strategie s napojením na regionální úroveň a jejich inovačních projektů (výzva Smart Akcelérátor+I).

Výzvy na **podporu regionálního školství** s alokací cca 27,5 mld. Kč však naleznete v Prioritě 2 Vzdělávání, kde jsou podporovány např. **zpracování tzv. šablon pro MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ**, které jsou zaměřeny na personální podporu škol, vzdělávání pedagogických pracovníků apod. První výzvy na šablony byly vyhlášeny již v květnu 2022 s příjmem žádostí do výzvy na MŠ a ZŠ do 28. 4. 2023. OP JAK v nich flexibilně zareagoval na aktuální situaci přílivu ukrajinských dětí do českých škol vytvořením nové pozice dvojazyčného asistenta.

Další z pohledu investic do škol důležitou aktivitou v rámci OP JAK je **podpora Akčního plánování v území**, respektive zpracování dalších MAP III a KAP III pro roky 2023–2025. Tato výzva by měla být vyhlášena v červnu 2023. Veškeré informace k OP JAK naleznete na webových stránkách programu <https://opjak.cz/>.

Zdroj:
<https://irop.mmr.cz/cs/irop-2021-2027>
www.edu.cz/npo/
<https://www.planobnovy.cz/>
<https://opjak.cz/>
www.esfcr.cz/opz-plus

Sociální infrastruktura

Autor: Mgr. Gabriela Hůlková

Pokud hledáte vhodné zdroje pro realizaci projektů na budování sociální infrastruktury a poskytování sociálních služeb, tak je potřeba sledovat především Integrovaný regionální program (IROP), OP Zaměstnanost plus a Národní plán obnovy. Všeobecně platí, že z OPZ+ jsou podporovány měkké projekty doplňující „tvrdé“ investice IROP a NPO. Existuje také komplementarita mezi IROP a NPO, kdy NPO v zásadě podporuje infrastrukturu pro pobytové služby a IROP především infrastrukturu pro poskytování ambulantních a terénních sociálních služeb a sociálních služeb prevence. Je také třeba mít na zřeteli, že realizace projektů podpořených z NPO je časově omezena do r. 2025 a také zpravidla DPH není uznatelným výdajem, přestože NPO poskytuje 100% kofinancování uznatelných nákladů.

Jaké výzvy pro sociální služby jsou otevřeny nebo se plánují v r. 2023, vidíte přehledně zde:

OPZ+	Národní plán obnovy	IROP
Podpora sociální práce – podpora personálního posílení sociální práce na obcích a krajích směřující ke zvýšení dostupnosti soc. práce a ke zvýšení profesionálního výkonu sociální pracovníků. Výzva 03_22_009 otevřena do 21. 4. 2023. Podpora služeb po ohrožené děti, rodiny a mladé dospělé Výzva 03_22_017 otevřena do 8.12. 2023. Podpora komunitně vedené místního rozvoje – terénní aktivity a mobilní programy, lokální ambulantní programy, komunitní sociální práce, komunitní centra, sociální práce na území MAS, sdílená a neformální péče, včetně paliativní a hospicové, homesharingu, dluhové poradenství Výzva č. 8 – otevřena do 15. 12. 2022 pouze pro MAS, obce, DSO jako partneři.	Nákup nízkoemisních vozidel pro sociální služby Výzva č. 31_22_019 Nákup nízkoemisních vozidel pro sociální služby s uzavírkou 28. 2. 2023. Chystaná výzva: Pobytové služby, vyhlášení prosinec 2022. Podporované aktivity: Budování infrastruktury pobytových služeb (výstavba nových, rekonstrukce stávajících budov, nové kapacity lůžek, zvýšení standardu stávajících.	Sociální služby – podporovány budou především nákup budov, zařízení a vybavení, výstavba budov a stavební úpravy pro poskytování ambulantních a terénních sociálních služeb a sociálních služeb prevence, jako např.: denní stacionáře, centra denních služeb, nízkoprahová denní centra, noclehárny, raná péče, pečovatelská služba, odlehčovací služby, soc. aktivizační služby pro seniory a rodiny s dětmi. Podporované pobytové služby: azylové domy, domy na půl cesty, krizová pomoc, terapeutické komunity, sociální rehabilitace, intervenční centra, služby následné péče. Výzva č. 14 (MRR), Výzva č. 15 (PR) 2 s uzavírkou do 3. 8. 2023. Výzva č. 49 – Sociální služby CLLD – plánované vyhlášení 5. 12. 2022, ukončení příjmu žádostí 31. 12. 2027.

Oblast sociálního bydlení je řešena v rámci IROP a OPZ+. Oba programy se komplementárně doplňují, respektive měkké sociální služby OPZ+ doplňují investice do budování sociálního bydlení IROP. Výzvy jsou vyhlášeny nebo plánovány takto:

OPZ+	IROP
Podpora sociálního bydlení – podpora zabydlování a podpora bydlení, podpora integrovaného řešení, jako např. kontaktní místo pro bydlení, prevence ztráty bydlení, podpora multidisciplinárních týmů, strategické a koordinační aktivity apod. Výzva č. 007 otevřena do 30. 5. 2023. Podpora sociálního bydlení zejména osob z Ukrajiny – zaměřená na podporu sociálního bydlení pro ukrajinské uprchlíky, kteří se nacházejí v dočasném a nouzovém ubytování na území ČR. Výzva č. 101 otevřena 20. 12. 2022 – 30. 5. 2023.	Výzva Sociální bydlení Výzva č. 25 (MRR) a Výzva č. 26 (PR) – otevřena do 29. 8. 2023. Podporované aktivity: Nákup objektů, domů, bytů a pozemků, nákup a dostavba nedokončených staveb, výstavba nových soc. bytů, rekonstrukce a úpravy objektu, domu nebo bytu, nákup nezbytného základního vybavení, rekonstrukce společných prostor. Plánované výzvy č. 101 a č. 102 Sociální bydlení, vyhlášení 8/2023 s uzávěrkou 8/2024.

Přehled zakončíme informacemi k podpoře paliativní a hospicové péče, která je také podporována na obdobném principu z OPZ+ a IROP.

OPZ+	IROP
Podpora pečujících osob a sdílené péče – aktivity zaměřené na neformální a sdílenou péči na úrovni obcí; podpora pečujících osob; podpora sdílené péče/home-sharing; podpora sociálních služeb – odlehčovací služba; zavedení pozice pracovníka koordinujícího oblast neformálních služeb; podpora paliativní/hospicové péče Jako doplňková aktivita: nákup asistivních technologií a asistenčních pomůcek, osvěta, vzdělávání odborných pracovníků. Výzva 03_22_014 otevřena do 8. 11. 2022.	Výzva č. 71 (MRR) a Výzva č. 72 (PR) Podpora rozvoje a dostupnosti paliativní péče; plánované vyhlášení 1/2023 a ukončení 1/2024.

Zdroj: <https://irop.mmr.cz/cs/irop-2021-2027>
www.planobnovy.cz/
www.esfcr.cz/opz-plus

**MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR**

Projekt je realizován za přispění prostředků státního rozpočtu ČR z programu Ministerstva pro místní rozvoj.

Co přinesl kontaktní den

Jak jste již mohli zaznamenat v předcházejících číslech našeho zpravodaje, na kontaktním dni v půli června tohoto roku se účastníkům akce představila řada firem, které samosprávám mohou s leccíms pomoci. Do obcí a měst přináší mnoho inovativních řešení a technologií, jež samosprávám usnadňují jejich fungování i rozvoj. V minulých číslech jsme již některé firmy představili. Dnes dáváme na našich stránkách prostor společnosti Up Česká republika, která je součástí nadnárodní skupiny Groupe Up působící ve 29 zemích světa. Od roku 1995 poskytuje moderní digitální řešení a služby v různých oblastech také v ČR. Jednou z nových a netradičních služeb je projekt Aktivní město určený zejména pro municipality a jejich aktivity vůči svým obyvatelům. Na podrobnosti jsme se zeptali Ing. Petra Pacase, manažera projektu Aktivní město.

Aktivní město – inovativní a moderní nástroj (nejen) pro municipality

Projekt Aktivní město je unikátní digitální on-line platforma, která umožňuje elektronicky zprostředkovat podporu radnice měst a městských částí svým obyvatelům a vybraným skupinám. Zároveň zajišťuje zpracování a vyřízení potřebných agend včetně komunikace s cílovými skupinami bez nutnosti „papírování“. Tedy maximálně účinně a efektivně. Přidělené prostředky radnice směřují občané k ověřeným poskytovatelům služeb či zboží transparentně dle nastavených projektů a programů města.

Pane inženýre, pro koho je tato platforma zejména určená, kdo jsou vaši zákazníci?

Služba je nastavena primárně pro municipality obcí, měst a městských částí, ale v poslední době o ni projevují zájem i další instituce, např. z neziskového sektoru. Z obecného pohledu je možno ji využít všemi subjekty, které mají zájem o efektivní distribuci finančních příspěvků ověřeným cílovým skupinám dle nastavených projektů či jiných záměrů.

Jaké jsou její největší přínosy pro obce a města?

Největším přínosem platformy Aktivní město je transparentnost, jednoduchost a systémovost díky on-line ověřování identity občanů proti Registru obyvatel. Tím je zajištěna řízená distribuce finančních prostředků a aktivní zapojení občanů, a to včetně rychlé komunikace a získávání zpětné vazby. Samozřejmostí je průběžný reporting o průběhu projektu, čerpání prostředků a další související služby. Významným přínosem je i kompletní dematerializace služby – vše je řešeno bez jakýchkoli papírových dokumentů.

Jak rozšířená je tato technologie/služba v současnosti mezi obcemi a městy?

Již několik let poskytujeme tuto službu řadě radnic. Je zřejmé, že kvůli situaci kolem covidu a také v kontextu podzimních komunálních voleb měli potenciální klienti i jiné priority. Nicméně aktuálně probíhají nová

jednání a podle jejich průběhu vidíme další zájem ze strany radnic, tedy start nových projektů.

Jaké jsou důvody, proč si obce a města vaši technologii pořizují, nebo by mohly pořízovat?

Hlavním důvodem je unikátnost tohoto řešení v České republice. Platforma Aktivní město umožňuje účelově distribuovat finanční prostředky na podporu různých aktivit obyvatel, tedy např. sportovních, kulturních a dalších typů zájmových či veřejně prospěšných činností. Aktivní město je také využíváno i na podporu např. sociálně slabých skupin obyvatel, a to i z prostředků soukromých nadací a jiných podporovatelů. Jde o velmi intuitivní a přehledný systém. Radnice má on-line přehled o průběhu projektu, partnerech a poskytovaných službách i spokojenosti jejich uživatelů.

Kolik stojí, na čem závisí cena, jaká je její návratnost?

Služba je nastavena tak, aby odměna za její poskytování odrážela a přímo závisela na úspěšné realizaci a čerpání prostředků cílovými skupinami obyvatel dle nastavení radni-

ce. Za vlastní službu nepožadujeme žádné platby dopředu ani žádné paušální platby.

Jak náročné je její pořízení, využití, zavedení?

Po nastavení projektu a podepsání příslušné dokumentace je implementace služby do plného provozu realizována během několika týdnů. Je třeba základní součinnosti některých odborů města pro nastavení a testování před prvotním spuštěním celého systému. Ten umožňuje i měnit některé parametry nastavení služby po zahájení provozu, nebo např. prodloužit její využívání v rámci daného projektu.

Co když obec už má podobnou technologii od jiného dodavatele, jak náročné je technologie vyměnit?

Obdoba řešení služby Aktivní město, s jejím nastavením a parametry, není jinde na trhu nabízena. Aktivní město však nutně nemusí nahradit využívané nástroje radnic v rámci dotační, grantové či sociální politiky. Slouží také k doplnění, zjednodušení a zefektivnění celého procesu, včetně možnosti aktivního (participativního) zapojení obyvatel do projektů obce či města.

Aktivní město nabízíme i s možností pilotního provozu a vyzkoušení si jeho nastavení, funkcionalit a výhod.

K získání dalších informací využijte tyto kontakty:

Tel.: +420 241 043 230
Mail: info@aktivnimesto.cz
www.aktivnimesto.cz

Spolupráce s Ukrajinou, Gruzii a Moldavskem získává kvůli válce zcela nový rozměr

Svaz ve spolupráci s partnery realizoval ve dnech 2.–4. listopadu 2022 projekt „Odolná samospráva a veřejná správa v zemích Východního partnerství“. Hlavním cílem projektu bylo podpořit odolnost samospráv, a to především prostřednictvím výměny a přenosu zkušeností mezi zástupci obcí z EU a zemí Východního partnerství. Tematicky se projekt zaměřil na možnosti obnovy postižených oblastí, krizové řízení související s uprchlickou krizí a přenos transformačních zkušeností ČR v oblastech decentralizace, odpadového hospodářství a energetické soběstačnosti. Nutno dodat, že projekt byl připravován již dlouhé měsíce před útokem na Ukrajinu a vzhledem k současné geopolitické situaci získaly aktivity projektu zcela nový, nesmlouvavě aktuální kontext.

Záznam z konference si můžete přehrát po načtení QR kódu.

Na organizaci aktivit se kromě Svazu jakožto iniciátora projektu podílel Liberecký kraj, Evropský výbor regionů, Ministerstvo zahraničních věcí a Generální ředitelství Evropské komise pro sousedství a rozšíření (DG NEAR). Projekt byl slavnostně zahájen 2. listopadu 2022 v Černínském paláci za přítomnosti ministra zahraničních věcí ČR Jana Lipavského. Konference a doprovodný program proběhly v Liberci a dalších obcích Libereckého kraje; její průběh byl přenášán online. Konference byla zároveň oficiální doprovodnou ak-

cí letošního českého předsednictví v Radě EU. Na přípravě a realizaci projektu se významným způsobem spolupodílel Pavel Branda, předseda Zahraniční komise Svazu.

Aktivít v rámci projektu se na pozvání Svazu zúčastnili zástupci samospráv z ČR, Gruzie, Moldavska a Ukrajiny, dále představitelé Rady evropských obcí a regionů (CEMR), Evropského výboru regionů a několika generálních ředitelství Evropské komise. Součástí projektu bylo rovněž samostatné jednání platformy CORLEAP (Konference regionálních a místních orgánů zemí Východního partnerství), jehož se zúčastnilo 45 zástupců zemí Evropské unie a Východního partnerství.

Stěžejní aktivitu projektu představovala konference „Perspektivy a přenos transformačních zkušeností ve vztahu k odolnosti místních samospráv“, která se konala 4. 11. 2022 v Liberci. Dále byly součástí projektu studijní cesty zástupců zemí Východního partnerství do několika obcí v Libereckém kraji, kde se mimo jiné seznámili s fungováním krizového řízení v praxi, navštívili Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině a byly jim před-

EU2022.CZ

staveny praktické příklady z oblasti meziobecní spolupráce.

Studijní cesty inspirovaly a potvrdily význam přeshraniční i meziobecní spolupráce

Jak již bylo zmíněno, zástupci zemí Východního partnerství a další zahraniční hosté se v rámci projektu zúčastnili 3. listopadu dvou studijních cest v rámci Libereckého kraje. První z nich se uskutečnila v obci Jiřetín pod Bukovou, kde starosta města Smržovka Marek Hotovec a jeho kolegové seznámili účastníky s fungováním

meziobecní spolupráce v rámci mikro-regionu DSO Tanvaldsko. Hosty zaujaly příklady realizovaných projektů v oblasti dopravní obsluhy a také připravovaný projekt v oblasti energetického hospodaření.

Druhá studijní cesta začala v Krajském asistenčním centru pomoci Ukrajině v Liberci, kde toto centrum představili jeho pracovníci a seznámili delegaci podrobně s jeho fungováním a celým procesem příjmu uprchlíků a organizace pomoci. Fungování centra, kterým prošlo více než 17 000 uprchlíků, udělalo na zahraniční hosty velký dojem, stejně jako propracovanost celého systému pomoci uprchlíkům v ČR. Zástupci ukrajinských samospráv opakovaně vyjádřili vděčnost za pomoc, které se uprchlíkům v ČR dostalo.

Studijní cesta dále pokračovala do Hrádku nad Nisou, kde se delegace ze zemí Východního partnerství setkala s místostarostou a zástupci místního Sboru dobrovolných hasičů. Zástupci města hosty seznámili s praktickou stránkou krizového řízení, včetně dobře fungující komunikace a přeshraniční spolupráce s Polskem a Německem, či zkušenostmi z povodní v roce 2010. Zahraniční hosty velmi zaujal systém práce Sboru dobrovolných hasičů; například je překvapilo, že jeho členové tuto činnost skutečně vykonávají dobrovolně, zdarma a povětšinou ve svém volném čase. Z jejich dotazů bylo patrné, že podobné fungování je v jejich zemích zcela neznámé. Rovněž ocenili systém informování veřejnosti v případě nenadálých událostí.

V rámci obou studijních cest bylo dobře patrné, nakolik důležitou roli v rozvoji sa-

mospráv v ČR hraje mezinárodní či přeshraniční spolupráce a také možnost realizovat ve spolupráci s partnery projekty spolufinancované z evropských i dalších zdrojů.

Konference ukázala nezastupitelné místo samospráv v rozvoji i obnově států a nutnost podpory jejich samostatného rozhodování

Konference v Liberci se 4. listopadu zúčastnilo na 80 hostů a byla tvořena čtyřmi panely k následujícím tématům: Krizové řízení, Rekonstrukce Ukrajiny, Energetická soběstačnost a boj s klimatem pro vyšší odolnost a Decentralizace. Každého z panelů se účastnili zástupci českých i zahraničních samospráv a dalších subjektů (ministerstev, Evropské komise, Evropského výboru regionů a dalších). Na obsahové přípravě konference se podíleli zástupci ministerstva zahraničních věcí ČR v čele s náměstkem ministra Jaroslavem Kurfürstem.

Ministr zahraničí ČR Jan Lipavský

Průběh konference do velké míry formovala probíhající válka na Ukrajině, sdílené válečné prožitky představitelů ukrajinských samospráv i myšlenka na budoucí obnovu Ukrajiny. Zaznělo například, že obnovu země bude nutno začít pláno-

není); rovněž investice budou schvalovány, koordinovány a uvolňovány postupně.

Konference ukázala, že **odolnost samospráv znamená především jejich schopnost reagovat na aktuální změny, výzvy a nenadálé situace.** Radka Vladková v této souvislosti například zmínila územní rozdrobenost ČR, kdy starostové menších sídel mají blíže k lidem, znají dobře území obce a díky tomu dokážou často dobře reagovat na nenadálé situace. I v krizových situacích mohou být využita udržitelná a inovativní řešení. Potvrdil se opět význam mezinárodní partnerské spolupráce měst a obcí, jež od samého počátku krize samy organizovaly konkrétní pomoc pro své partnery. Jsou to právě města a obce, které jsou vždy v první linii při krizových situacích, ať už se jedná o pandemii, živelní katastrofy či válku, a i v těchto krizích musí zachovat alespoň své základní funkce a zajistit potřeby svých obyvatel.

Jako velkou příležitost lze vnímat možnost realizovat v budoucím rozvoji Ukrajiny udržitelná opatření, s nimiž již některé obce a města začaly nyní (hospodaření s dešťovou vodou, využití tepelných čerpadel, udržitelné aspekty při rekonstrukcích či stavbách nových budov apod.)

Jako zcela zásadní účastníci konference vyzdvihli zachování a podporu samostatného rozhodování obcí o svém rozvoji dle aktuálních potřeb, ať už se jedná o malou obec či větší město. I směrem k hostům ze zemí Východního partnerství na jejich dotazy zaznělo, že **samospráva je nejlepším způsobem správy území** a ve svých zemích musí pokračovat ve snaze o decentralizaci a nezávislost samospráv. Ačkoliv to nemusí být patrné, tento úkol zůstává nadále aktuální i v podmínkách ČR.

*Monika Štěpánová, Barbora Láníčková
Sekce regionálního rozvoje
a zahraničních vztahů*

vat co nejdříve, ať už válka potrvá jakkoli dlouho. Měla by probíhat „zdola“ a vycházet z aktuálních skutečných potřeb ukrajinských samospráv a regionů. **Opět se potvrdilo, že města a obce jsou základními kameny budoucího rozvoje každé země,** a je tedy nutno, aby samosprávy při obnově Ukrajiny hrály zásadní roli.

Starosta města Buča Anatolii Fedoruk například zdůraznil, že „...není třeba vytvářet nové složité procesy či struktury, ale především obnovit a rozvíjet to, co bylo zničeno a co fungovalo“. Zástupci ukrajinských samospráv rovněž poukázali na akutní po-

třebu obnovy kritické infrastruktury. S blížící se zimou řada měst a obcí nebude schopna bez zdrojů energie dodávat teplo či pitnou vodu; tento stav vytváří potenciál pro další uprchlickou vlnu z Ukrajiny. Jak se ukázalo, alarmující je i současná situace v Moldavsku, kde starostové čelí velkému tlaku ze strany Ruska, zažívají dokonce zstrašování či vyhrožování.

Další možný pohled na obnovu země spočívá ve vnímání Ukrajiny jako budoucího členského státu EU. Tento proces však nelze uměle urychlit, země na přistoupení musí být připravená (a to Ukrajina nyní

Projekt byl podpořen z prostředků České rozvojové agentury v rámci Zahraniční rozvojové spolupráce ČR, Libereckého kraje, Ministerstva zahraničních věcí ČR a Generálního ředitelství Evropské komise pro sousedství a rozšíření EU (DG NEAR).

Máte zájem navázat partnerství s městem či obcí z Ukrajiny, Moldavska nebo Gruzie?

Svaz rovněž v rámci této akce zaznamenal velký zájem ze strany Ukrajiny o partnerskou spolupráci mezi městy a obcemi ČR a také o další pokračování spolupráce se samosprávami z Moldavska a Gruzie. Pokud má vaše obec či město zájem o spolupráci, obraťte se prosím na Sekci regionálního rozvoje a zahraničních vztahů Kanceláře Svazu – e-mail: srrzv@smocr.cz.

Projekt ESO vydal novou příručku pro zastupitele

Svaz již po šesté v řadě připravil praktického průvodce funkcí zastupitele. Stejně jako po každých komunálních volbách již od roku 2002, tak i letos vydal příručku pro člena zastupitelstva obce. Není to beletrie a pravděpodobně ji ani nebudete číst od začátku do konce, ale měla by vám pomáhat v situacích, kdy budete řešit nějakou záležitost a budete potřebovat zjistit další fakta či si ujasnit vaše práva a povinnosti v rámci výkonu své funkce.

V rámci pětadvaceti kapitol, na kterých se podílelo přes třicet autorů, se dozvíte základní (ale někde i podrobnější) informace o nejrůznějších tématech, se kterými se můžete jako zastupitelé obce setkat. Ať již se jedná o otázky z oblasti financí a rozpočtu, přes hospodaření s majetkem obce, sociální problematiku, životní prostředí, až po otázky elektronizace veřejné správy a kyberbezpečnosti. Příručka vám tak odpoví například na otázky, za co jako zastupitel odpovídáte, jak připravit rozpočet obce, jakým správným postupem nakoupit pro vaši obec potřebné služby, na jaké informace máte jako zastupitel právo nebo jak můžete spolupracovat s vedlejšími obcemi. Ale samozřejmě i mnoho dalšího. Každá kapitola navíc obsahuje i nejčastější reálné dotazy, které vaši

kolegové zastupitelé také řeší, a to včetně odpovědí na ně. Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2022 bude opět vytištěna, avšak v jiné podobě, než na jakou jste byli doposud zvyklí. Nová forma umožní Svazu zajistit pravidelnou aktualizaci obsahu jednotlivých kapitol. Při významnějších změnách Svaz připraví aktualizaci dané kapitoly a nabídne ji ke stažení na svých stránkách www.smocr.cz k vytištění.

Jeden výtisk příručky obdrží každá obec jako součást balíčku s dalšími publikacemi během prosince 2022. Celou Příručku ve formátu pdf si můžete stáhnout ve spodní části úvodní stránky projektu ESO www.projekteso.cz nebo na stránkách Svazu www.smocr.cz.

Kromě klasické elektronické verze připravujeme i digitální a rozklikávací podobu Příručky, kterou oceníte především ve chvíli, kdy budete potřebovat získat informaci z konkrétní oblasti a nebudete tak muset listovat v celém textu. Digitální verzi naleznete na <https://priruckazastupitele.cz>.

Příručka pro člena zastupitelstva obce je jednou z aktivit celorepublikového vzdělávacího projektu Efektivní správa obcí, v rámci něhož se jako zastupitelé obcí a měst můžete až do dubna roku 2023 bezplatně vzdělávat. Aktuální nabídku bezplatných kurzů naleznete na www.projekteso.cz v sekcích „On-line kurzy“ a „Kurzy podle kraje“.

za realizační tým projektu Ing. Jan Slanec, hlavní projektový manažer

Jak lidem usnadnit cestu k vlastnímu bydlení?

PROJEKT DOSTUPNÉ DRUŽSTEVNÍ BYDLENÍ JAKO MOŽNÉ ŘEŠENÍ BYTOVÉ KRIZE

Pořídít si vlastní bydlení se pro mnoho Čechů v poslední době stává nelehkým úkolem. Ceny bytů vlivem aktuálního dění ve světě rapidně narostly a možnost získat hypotéku se zejména pro nižší a střední třídu opět vzdálila. Zprávy o rekordních částkách a nedostupnosti vlastního bydlení rezonují zejména v okolí hlavního města. Možné východisko z této zdánlivě neřešitelné krize našli radní Hlavního města Prahy JUDr. Hana Marvanová a tým pod vedením advokáta Jiřího Kučery z advokátní kanceláře Kučera & Associates (K&A). V červnu letošního roku představili projekt s názvem Dostupné družstevní bydlení (DDB), který přichází s řešením založeným na spolupráci mezi městem a soukromým sektorem.

Bytová krize v číslech

Dle letošních průzkumů je 120 645 Kč průměrnou cenou za m² pražské rezidenční nemovitosti. Mezi nejdražší lokality patří například přehřívající historické centrum. Na Josefově, který drží v žebříčku prvenství, se průměrná cena za m² pohybuje na 204 tisíc korunách. Následuje postupně Staré Město, Nové Město, Malá Strana a Vinohrady, lokality, ve kterých cena za m² neklesne pod 150 tisíc korun. Nejlevnější bydlení lze najít v Satalicích. Ani zde ovšem cena za m²

nejde pod 100 tisíc Kč, přitom mezi nejdražší a nejlevnější pražskou lokalitou je rozdíl přibližně 103 tisíc korun/m². Během letošního jara se také Česká republika umístila na druhém místě při hodnocení nejhůře dostupného bydlení v Evropě a v průzkumu společnosti specializující se na vývoj inovativních digitálních řešení a analýz pro rezidenční nemovitosti, 64 % dotazovaných realitních odborníků předpovídá v následujících 12 měsících další navyšování cen. Největší podíl odpovídajících (29 %) předpokládá růst přibližně o 10 až

20 %. Lze tedy předpokládat, že ke zlepšení situace v dohledné době nedojde, ba se naopak dostupnost vlastního bydlení ještě o něco zhorší.

Dostupné družstevní bydlení jako možné východisko

Negativní předpovědi odborníků, raketově rostoucí ceny a klesající dostupnost bydlení byly motivací pro vývoj a následnou aplikaci projektu DDB, který lze v boji proti bytové krizi využít nejen v Praze, ale i dalších

českých městech. „Dostupné družstevní bydlení se zakládá na principu poskytnutí práva stavby a celkové spolupráci mezi městem a soukromým sektorem. Tímto způsobem je možné dosáhnout výrazně nižší ceny výstavby a díky tomu také levnějšího bydlení pro členy družstva,” říká o projektu advokát Jiří Kučera, vedoucí odborného týmu Dostupného družstevního bydlení při MHMP.

hypotéky výrazně nižší,” vysvětluje Kučera. V rámci smluv mohou být vyžadovány i vstupní podmínky, čímž se městu poskytne možnost zacílit na případnou podporu určitých sociodemografických skupin (např. střední a nižší příjmové skupiny obyvatel).

Nižší náklady a levnější úvěr

Obec poskytne volný pozemek a následně vybere v rámci projektu partnera (družstevního developera), se kterým za předem stanovených podmínek založí bytové družstvo. Družstvo s partnerem uzavře smlouvu, na jejímž základě zvolený partner zajistí financování a kompletní proces výstavby bytového domu, jeho předání a možnou správu. Následně zájemci mohou začít vstupovat do družstva. „Každý družstevník zaplatí při vstupu do družstva 25 % ceny bytu. Zbytek podíl se splácí formou měsíčního nájemného, které bude v porovnání s měsíční splátkou

Dle analýzy developerských společností je u developera průměrná cena za m² stanovena na 105 561 Kč. U projektu DDB se cena snižuje na 73 893 Kč za m², jelikož pozemek poskytuje město a náklady za něj se tím pádem do částky nepromítají.

„Pozemek lze odkoupit po uplynutí doby práva stavby a splacení úvěru na výstavu. Smlouva o právu stavby však může trvat až 99 let. U klasického hypotečního úvěru se maximální doba jeho poskytování pohybuje okolo 30 let. U DDB tak mohou být náklady ve srovnání s tradičním odkupem tržního bytu rozloženy v delším časovém úseku, případ-

ně i mezigeneračně, čímž se vlastní bydlení stává dostupnějším. Přímé zapojení obce potenciálně také může přispět k získání lepších podmínek úvěru, než které by získali komerční developéři, nebo jednotliví členové samostatně. V neposlední řadě je třeba zmínit, že družstevní developéři ve srovnání s komerčními pracují s nižší marží. I tento fakt povede ke snížení celkových nákladů družstevníka. Po celkovém součtu lze skrze DDB uspořit až 30 % nákladů,” doplňuje Jiří Kučera.

První projekt DDB se již připravuje v Praze 5. Po výběru partnera by v Radlické ulici mohlo v příštích pár letech vyrůst až 266 nových bytů. Model je však možné upravovat a aplikovat ve všech obcích, které disponují vhodnými pozemky. Aktuálně se projekt začíná rozpracovávat také například v Karlových Varech, Jeseníku a v dalších českých městech, kde projekt DDB poskytne možnost bojovat s bytovou krizí a zároveň obnovit tradici družstevního bydlení.

Odborný tým
Dostupného družstevního bydlení
při Magistrátu hl. m. Prahy

T A
Č R

Dostupné a udržitelné bydlení ve strategickém plánování sídel

V České republice nabírá na významu diskuze o dostupnosti bydlení a jeho ekonomické, sociální i environmentální udržitelnosti. Problematika bydlení byla taky v centru pozornosti výzkumného projektu Dostupné a udržitelné bydlení ve strategickém plánování sídel, kterého se Svaz měst a obcí účastnil v roli aplikačního garanta. K jakým závěrům výzkumný tým dospěl a kde je možné najít podrobnosti?

O projektu

Projekt byl řešen v letech 2018–2019 ve spolupráci Fakulty architektury a Masarykova ústavu vyšších studií ČVUT v Praze. Aplikačním garantem byl Svaz měst a obcí a v průběhu řešení projektu byli zapojeni zástupci celé řady organizací, např. Institutu plánování a rozvoje hl. m. Prahy, České komory architektů, Sdružení místních samospráv, Nadace pro rozvoj architektury a stavitelství ABF, Sdružení nájemníků a dalších. Projekt byl podpořen v rámci programu Technologické agentury ČR „Éta“ a v současnosti probíhá implementace výsledků projektu, která je ve značné míře propojena na činnost Svazu měst a obcí.

Výsledky projektu a kde je najít

Předmětem výzkumu bylo dostupné bydlení a jeho udržitelnost. Cílem bylo popsat rozličné aspekty s dopadem na dostupnost a udržitelnost bydlení ve městech a obcích a zkoumat možnosti, jak ovlivnit tyto faktory prostřednictvím strategických plánů samospráv. Udržitelnost bydlení byla chápána ve smyslu Ženevské Charty

OSN o udržitelném bydlení komplexně, tj. jako průnik agend environmentální, ekonomické, sociální a kulturní, a zároveň z hlediska organizačně-manážerského zabezpečení implementace těchto čtyř agend. Strategický plán byl jako klíčový dokument zvolen pro svou strukturu (vize > strategie > politika > opatření), svou mezioborovost (umožňuje pokrýt všechny čtyři roviny udržitelnosti), důraz na organizační zabezpečení navrhovaných směrů rozvoje (propojení na řízení a implementaci) i výrazovou flexibilitu (oslovuje široké spektrum aktérů).

Na webové stránce Svazu je zveřejněna brožura **Dostupné a udržitelné bydlení ve strategických plánech sídel – výběr klíčových zjištění a souvislostí** (v sekci „publikace“ pod heslem „Zajímá vás otázka dostupného a udržitelného bydlení?“). Brožura obsahuje krátký přehled hlavních zjištění o současném trhu s bydlením a o bytové politice v ČR, jako i seznam a stručnou charakteristiku 30 opatření, které mohou města a obce zavést na podporu dostupnosti a udržitelnosti bydlení na svém území.

V našem časopise bylo uveřejněno již několik článků k vybraným opatřením. Článek v č. 5/2021 byl zaměřen na vztahy mezi všemi 30 opatřeními a ukázal zejména to, jak může promyšlený výběr

a vzájemné propojení vybraných opatření přinést synergické efekty ve prospěch bydlení v dané lokalitě. V tomto roce následovaly články zaměřené na některá vybraná opatření. V čísle 4/2022 lze najít článek o významu třech opatření spojených s analýzou stavu a prognóz vývoje (audit bytového fondu, demografická studie a sociální studie). V dalších dvou číslech následovaly články o vztahu bydlení k strategickému plánu (5/2022) a k územnímu plánu s regulačními prvky (6/2022) a proč je vhodné tyto dva typy plánů aktivně využívat i při tvorbě bytové politiky.

Nyní vám přinášíme články o dvou specifických typech bydlení – sociálním bydlení a participativním bydlení – a v lednu přijdou na řadu indikátory, dle kterých je možné posoudit míru udržitel-

nosti bydlení v konkrétním městě či obci. Další publikace spojené s různými aspekty bydlení je možné najít na webové stránce Ústavu nauky o budovách Fakulty architektury ČVUT v rámci záložky „další aktivity“. Jsou zde volně ke stažení např. metodika identifikace tržního selhání v oblasti bydlení, metodika pro přípravu projektů v oblasti sociálního bydlení, metodika prostorové regenerace sídlišť, metodika uplatňování principů univerzálního designu v bytové výstavbě, metodika pro hodnocení udržitelnosti bydlení v městech a obcích a další.

Lucia Dobrucká

Fakulta architektury ČVUT v Praze

VÝZNAM A METODIKA SOCIÁLNÍHO BYDLENÍ

Přiměřená kapacita sociálních bytů je často nezbytná pro realizaci bytové politiky obcí, pro udržení žádoucích sociodemografických parametrů, sociodemografické diversity i sociální koheze.

Podmínkou systémové investice do výstavby sociálního bydlení nebo do podpory jeho výstavby (investorem nemusí být jen veřejný sektor) je identifikace tržního selhání opravňujícího k čerpání vyšší veřejné podpory. Při výstavbě sociálních bytů by ovšem měly být zohledněny, kromě samotné potřeby bydlení i obecné parametry veřejného zájmu, včetně ochrany kulturního dědictví či kvality veřejného prostoru. Mezi sociální byty lze řadit i výstavbu bytů v rámci specializovaných zařízení pro seniory, ohrožené skupiny obyvatel či zdravotně handicapované, může sem spadat i výstavba bytů pro specifické potřebné profese. Je nutné zohlednit i vývoj názoru na mandatorní výstavbu sociálních bytů a možnost, že zapojení obcí do výstavby sociálního bytového fondu bude v budoucnu povinná.

Co je cílem a smyslem metodiky?

Cílem certifikované metodiky „Sociální bydlení – příprava projektů“ bylo blíže specifikovat parametry i kvalitativní standard staveb určených pro sociální bydlení a vytvořit postupy, které mohou sloužit pro kvalifikované zadávání i následné vyhodnocování projektů nové výstavby i úprav stávajícího bytového fondu ze strany veřejné správy.

Smyslem metodiky je pomoci provozovatelům sociálního bydlení – především subjektům veřejné správy (představitelům měst a obcí, zpracovatelům strategických koncepcí i administrátorům dotačních programů na úrovni státu i krajů) – zorientovat se v problematice pořízování sociálního, respektive nájemního bydlení pro vymezené skupiny obyvatel, které si nejsou schopny opatřit odpovídající bydlení na volném trhu. Čtenáři mají možnost seznámit se se systé-

mem ověřování kvality výstavby či rekonstrukcí sociálního bydlení. Uvedená doporučení mimo jiné slouží k sestavení stavebního programu zadávaných staveb. Současně napovídá, které parametry mají obce a další subjekty zúčastněné na bezprostřední přípravě sociálního bydlení sledovat při jeho dlouhodobém plánování.

V publikaci lze najít metodické postupy,

uplatnitelné nástroje a modelové příklady, které zjednoduší rozhodování při pořízování sociálního bydlení a které zároveň vedou ke kvalitním a dlouhodobě udržitelným řešením. Metodika by měla subjektům činným v oblasti sociálního bydlení umožnit optimalizovat zadávání projektů a současně stavby sociálního bydlení vhodně zapojit do fyzického i sociálního plánování a správy obcí tak, aby splňovaly požadavky na moderní současné bydlení, tj. aby podporovaly vznik prostředí sociálně soudržného, ekonomicky efektivního, environmentálně šetrného, srozumitelného a kulturně adekvátního.

Metodika je rozdělena do pěti částí

Kvantifikace potřeb poskytuje přehled o dostupných datech a provedených šetřeních týkajících se velikosti a struktury osob oprávněných pro podporu v oblasti sociálního bydlení. Prezentovaná soustava indikátorů umožňuje vhodné určení cílové skupiny příjemců sociálního bydlení v jednotlivých obcích.

INZERCE

KOMUNÁLNÍ VELETRH 2023

📍 Výstaviště Flora Olomouc

📅 17. – 19. 5. 2023

Celostátní veletrh s doprovodným programem určený pro osoby s rozhodovací schopností a odborníky z řad měst a obcí včetně příspěvkových organizací a spolků, které jsou jimi zřízeny nebo jsou jakkoli pravidelně navázány na jejich rozpočet.

www.komunalniveletrh.cz

Provozní strategie ukazuje různé modely sociálního bydlení v závislosti na tom, kdo sociální bydlení provozuje (obec, nezisková organizace, soukromý sektor), a jaké důsledky vyplývají z těchto voleb.

Ekonomika představuje model srovnání, za jakých okolností je pro obce finančně výhodnější získat sociální bydlení formou nové výstavby v porovnání s koupí již existujícího bydlení. Současně ukazuje, kdy je z pohledu domácností finančně výhodnější pronajmout si nově postavený sociální byt za nákladové nájemné, nebo starší existující byt za tržní nájemné.

Prostorové charakteristiky slouží pro stanovení prostorových parametrů zástavby, především bytů a domů, pro sociální bydlení tak, aby odpovídaly požadavkům stavebníků, správců a uživatelů s ohledem na využitelnost staveb, jejich ekono-

miku i kvalitu života. Tato část obsahuje modelová řešení v měřítkových úrovních místnosti, bytu, domu a města, která tvoří kontinuum vystavěného prostředí s odlišnou periodicitou obměny i nutnou mírou flexibility. Uspořádání metodiky zohledňuje odlišný způsob přípravy novostaveb a rekonstrukcí, projektů „na zelené louce“ i zásahů v existujících typech prostředí.

Procesy a evaluace nabízejí systém hodnotících kritérií, která umožňují posouzení vyváženosti jednotlivých projektů a záměrů sociálního bydlení v procesu obstarání stavby. Kritéria jsou rozčleněna do čtyř základních skupin, a to na kritéria:

- prostorová (např. kvalita architektury, zkvalitnění veřejného prostoru, napojení na veřejnou dopravu, standard pro handicapované a další),
- sociální (např. sociální koheze, komu-

nitní potenciál, bezpečnost, participace a další),

- ekonomická (např. přístup k veřejné podpoře, soulad s metodologií cost-benefit analýzy, zvýšení hodnoty okolních pozemků, aplikace výnosové metody a další),
- environmentální (např. zelená infrastruktura, využití dešťové vody, využití obnovitelných zdrojů energie, podpora udržitelné mobility a další).

Certifikovaná metodika „Sociální bydlení – příprava projektů“ je k dispozici volně ke stažení na stránce Ústavu nauky o budovách Fakulty architektury ČVUT v sekci „další aktivity“.

*Michal Kohout a Lucia Dobrucká
Fakulta architektury ČVUT v Praze*

SDÍLENÉ BYDLENÍ MÁ MNOHÁ POZITIVA A JE VHODNÉ NEJEN PRO MLADÉ

Alternativní modely bydlení mohou být pro část obyvatel velmi praktické, a to nejen po stránce ekonomické a právní. Podpora komunitních modelů bydlení řeší taky sociální problémy neekonomického charakteru (např. osamělost či pocit bezpečí), relevantní je zvýšení sociální diversity a podpora mezigenerační koheze.

Sdílené bydlení je poměrně častý způsob zajištění ubytování pro studenty, mladé lidi, sezónní pracovníky, seniory a jiné komunity. Motivací pro participaci na sdíleném bydlení je nejen ekonomická výhodnost, ale taky komunitní charakter bydlení. V případě seniorů hraje roli i snaha zůstat v lokalitě, kde žili, pocit bezpečí a sdílení některých zdravotnických a sociálních služeb. V současné době se začíná prosazovat i tzv. participativní bydlení, které zahrnuje již širší okruh zájemců o dostupné a kvalitní bydlení. Jeho podstatou je vybudování společného bydlení pro předem domluvenou skupinu osob, která si sama volí nejen způsob vlastnictví a financování, ale i míru sdílení různého vybavení a společných prostorů v domě.

Zahraniční zkušenosti ukazují, že různé skupiny obyvatel jsou díky vyšší míře sdílení a participace schopny nakonfigurovat ekologičtější standardy bydlení (často jsou pionýrskými projekty mitigačních a adaptačních opatření), ale také ovlivnit environmentální životní způsob obyvatel (např. podporou sdílení či rozvojem lokální ekonomiky). Nadto jsou skupiny schopny ovlivnit cenu bydlení, a tak i křížený sociální mix, a to díky inovativním modelům financování bydlení, vnitřními socioekonomickými regulacemi a úsporami z rozsahu a z nalézání netržních řešení. Díky solidárním procesům (např. snížením nájmu v případě ztráty práce) a obecně díky vyšší

míře sociální koheze jsou určité projekty participativního bydlení také strukturami, které poskytují elementární sociální síť. V neposlední řadě se často jedná o bytové soubory s unikátní architekturou a designem soukromých i komunitních prostor.

Podpora sdíleného bydlení ze strany obcí

Podpora tohoto typu bydlení ze strany obcí může mít více rovin, od přípravy území (např. formou územní studie), přes informační a organizační podporu, až po přímé zapojení obce do takového projektu. V posledním případě se může jednat o podporu např. formou poskytnutí pozemku k výstavbě, spolupráce formou PPP projektu, nebo přímým vstupem (např. do družstva, které se stane stavebníkem a majitelem nemovitosti). Pro konkrétní cílové skupiny, jako mohou být např. senioři nebo mladé začínající rodiny, se stavebníkem může stát i sama obec. Optimální je, jsou-li budovy k tomuto způsobu užívání již projektovány a přizpůsobeny dispozičně, zařízením i technickým vybavením domů a jednotek. Sdílené bydlení má ovšem i potenciál efektivněji využít nemovitosti ve vlastnictví města (poněvadž rekonstrukce stávajících objektů probíhají výrazně rychleji než výstavba nových) a vytvářet kapacitní polštář pro řešení krátkodobého a střednědobého převisu poptávky po bydlení nad nabídkou.

Jaké jsou možnosti a překážky participativního bydlení?

Cílem aktuálně běžícího projektu „Možnosti a limity sociálně a environmentálně udržitelného participativního bydlení v ČR“ je zjistit, jaké jsou možnosti a překážky participativního bydlení, jaké jsou potřeby jednotlivých aktérů a jakou roli by měla v tomto ohledu hrát města a obce v ČR. Výsledkem projektu bude metodika pro obce i manuál pro obyvatele, jak postupovat při hledání a realizaci dostupného bydlení, které spojuje přínosy ekologické výstavby s přínosy bydlení se sdílenými prostory či vybavením, utváří kvalitní prostředí pro život a rozvíjí participaci obyvatel na správě domu, sousedství i čtvrti. Nezanedbatelným přínosem je i možnost ušetřit na nákladech a maržích developera i realitního zprostředkovatele, na sdíleném vybavení, tj. peníze jsou vynaloženy jen na potřebné věci.

Výstupy projektu „Možnosti a limity sociálně a environmentálně udržitelného participativního bydlení v ČR“ budou k dispozici volně ke stažení na stránce Ústavu nauky o budovách Fakulty architektury ČVUT v sekci „další aktivity“.

*David Tichý a Lucia Dobrucká
Fakulta architektury ČVUT v Praze*

- Možnost členských obcí využití služeb až pětkrát ročně zdarma
- Více než 3000 aktuálních právních rad
- Využívá již více než 3000 obcí
- Každá členská obec Svazu má přístupy až pro 11 osob
- Automatické dokumenty – systém chytrých vzorů
- www.poradnaproobce.cz

Problematika územních studií

V praxi územního plánování se pravidelně setkáváme s tím, že územní plán stanoví jako podmínku umísťování stavebních záměrů pořízení územní studie. Některým otázkám spjatým právě s územními studiemi, coby jedním z druhů územně plánovacích podkladů (§ 25 stavebního zákona), se věnuje tento článek.

Územní studie ověřují možnosti a podmínky změn v území a slouží jako podklad k pořizování (mj.) územních plánů a jejich změn a pro rozhodování v území. Pravidelně jsou využívány pro řešení uspořádání nové zástavby ve větších plochách pro bydlení tak, aby zde byla navržena kompletní funkční veřejná infrastruktura a aby byly s předstihem zohledněny možné vzájemné negativní vlivy jednotlivých staveb.

Územní studie nicméně nepředstavuje ani po jejím formálním zaevidování závaznou regulaci, od níž by nebylo možné se při umísťování konkrétních staveb odchýlit. Jedná se tak o **odborný a neopominutelný podklad pro posouzení stavebního záměru** ze strany příslušného úřadu územního plánování. S případnou odchylkou od řešení obsaženého v územní studii je pak úřad územního plánování povinen se v rámci odůvodnění svého závazného stanoviska adekvátně vypořádat (vyložit, proč i odlišné řešení je přípustné).

Proces vedoucí k vložení dat o územní studii do evidence územně plánovací činnosti není v právních předpisech (zejména ve stavebním zákoně a ve správním řádu) blíže upraven, nicméně i v těchto případech se uplatní odpovídající základní zásady činnosti správních orgánů, jak jsou upraveny v § 2 až § 8 správního řádu. Stejně tak má v tomto procesu pořizovatel územní studie, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností (úřad územního plánování) vykonávající přenesenou působnost. Vstupním úkolem pořizovatele je vyhotovení zadání územní studie a určení jejího obsahu, rozsahu, cílů a účelu. Územní studie je pořizována v případě, kdy je to uloženo územně plánovací dokumentací, či z vlastního nebo jiného podnětu. Podá-li podnět jiná osoba, může být pořízení územní studie podmíněno úhradou ze strany takového podatele.

Vlastní zpracovávání územní studie, které navazuje na zadání vyhotovené pořizovatelem, se odehrává v podstatě mimo zájem zákonné úpravy, která následně pamatuje „jen“ na schvalování možnosti využití území studie a podávání návrhu na vložení dat o této studii do evidence územně plánovací činnosti. Spíše než o právem konkrétně regulovaném postupu je tak namístě hovořit o faktických krocích úřadu územního plánování i zpracovatele vedoucích ke zhotovení územní studie. Územní studii připravuje odborný zpracovatel (projektant) nejčastěji na základě smlouvy s dotčenou obcí (a na její náklady), případně s tím stavebníkem – investorem (a na jeho náklady), který hodlá posléze již stavebně využít území, pro něž je územní studie připravována.

Stejně tak je faktické nastavení vzájemné spolupráce mezi pořizovatelem a zpracovatelem. Pod takovou spolupráci lze podřadit např. možnost (neformálně/nezáväzně) doporučovat doplnění územní studie či její projednání s dalšími orgány veřejné správy. Zejména přitom půjde o ty orgány, které standardně mají v navazujících řízeních dle stavebního zákona postavení orgánů dotčených (ve zkratce uvedeno, pokud by územní studie obsahovala řešení, která jsou z hlediska zájmů chráněných zvláštními právními předpisy – příslušnými orgány – a priori nepřijatelná, postrádalo by její zaevidování pro další využití při přípravě územně plánovací dokumentace či pro vlastní rozhodování v území smyslu).

Pro závěr celého procesu pořizování územní studie je pak podstatné, že z perspektivy veřejné (státní) správy plní pořizovatel roli určitého garanta, že územní studie bude odpovídat všem požadavkům, které jsou na ni kladeny zadáním i právní úpravou. Mezi tyto požadavky lze zařadit zejména

- soulad s relevantní územně plánovací dokumentací;

Mgr. et Mgr. Michal Bouška

odborník na problematiku dotací, územní plánování a environmentální politiku

V advokátní praxi se zabývá právními aspekty poskytování dotací na národní i unijní úrovni, včetně zastupování klientů při obraně proti krácení dotací a v řízení o odvodu za porušení rozpočtové kázně. Dále se zaměřuje na problematiku územního plánování, v rámci níž pravidelně zastupuje klienty v soudních řízeních o návrhu na zrušení územního plánu či jeho změny a poskytuje poradenství při vypořádání námitek a připomínek k návrhu nové územně plánovací dokumentace. Věnuje se také dalším procesům z oboru stavebního práva (vč. řízení o dodatečném povolení stavby), široké agendě práva územních samosprávních celků a právu životního prostředí (vč. problematiky posuzování vlivů na životní prostředí; procesy EIA a SEA).

Na témata spadající do uvedených právních odvětví publikuje a též vystupuje na odborných seminářích či konferencích. Je spoluautorem komentáře k zákonu o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Znalosti z oblasti práva pak uplatňuje i jako člen Komise pro životní prostředí zřízené Radou statutárního města Pardubice.

- soulad s cíli a úkoly územního plánování (§ 18 a § 19 stavebního zákona);
- řádné ověření možností a podmínek změn v území (§ 25 stavebního zákona);
- navrzení, prověření a posouzení možných řešení vybraných (určených) problémů, případně úprav nebo rozvoje některých funkčních systémů v území, například veřejné infrastruktury, územního systému ekologické stability, které by mohly významně ovlivňovat nebo podmiňovat využití a uspořádání území nebo jejich vybraných částí (§ 30 stavebního zákona).

V tomto smyslu má pořizovatel postavení zásadně nezávislé jak na dotčeném územním samosprávném celku (*samozřejmě je přitom vázán požadavky územního plánu schváleného zastupitelstvem tohoto cel-*

ku), tak na osobách, jež jsou vlastníky nemovitých věcí nacházejících se v lokalitě, pro kterou je územní studie pořizována. Je proto jeho úlohou, aby v rámci schvalování možnosti dalšího využití územní studie věcně posoudil, zda jsou předmětné požadavky naplněny. Pokud naplněny nejsou, je v jeho kompetenci učinit závěr o neschválení možnosti dalšího využití studie; o jakémisi automatickém právním nároku na schválení územní studie nelze uvažovat.

Lze dodat, že zákon nedává zastupitelstvu obce, pro jejíž území (část území) je pořizována, pravomoci ohledně projednání či schválení územní studie. Role zastupitelstva se zpravidla „vyčerpá“ tím, že schválí územní plán (jeho změnu), který stanovuje pořízení územní studie jako podmínku změn v území. Jinak je též možné,

aby orgány obce v samostatné působnosti schválily podání podnětu k pořízení územní studie (§ 30 odst. 2 stavebního zákona). Nic ale nebrání ani tomu, aby v rámci interních pravidel konkrétního územního samosprávného celku byla územní studie před zaevidováním projednána zastupitelstvem obce (v podstatě v podobě nezávazné konzultace). Nový stavební zákon (před avizovanou novelizací) přitom projednání – avšak nikoli schválení – návrhu územní studie zastupitelstvem obce v určitých případech předpokládá a navíc umožňuje též pro agendu pořízení územní studie určit osobu (typicky člena zastupitelstva) plnící obdobnou roli jako určený zastupitel při pořizování územního plánu.

Mgr. et Mgr. Michal Bouška
advokát

Vybrané dotazy

Budete-li mít jakékoli konkrétní otázky k problematice územních studií, neváhejte se obrátit na Poradnu pro obce, z níž aktuálně vybíráme následující dotazy k nejrůznějším tématům.

■ **Může obec při prodeji pozemků stanovit jako kritérium trvalý pobyt zájemce v obci?**

Co se týká hodnocení nabídek, tak hledisko „trvalého pobytu“ považujeme z pohledu možné diskriminace za problematické. V obecné rovině by zvýhodnění občanů s trvalým pobytem v obci oproti osobám s trvalým pobytem jinde nemělo být nepřipustně diskriminační tehdy, pokud by mělo rozumné a objektivní ospravedlnění, tj. jestliže by sledovalo legitimní cíl a prostředky použité k jeho dosažení by byly tomuto cíli přiměřené. Otázka tedy tkví právě v oné přiměřenosti, kterou se již zabývaly jak soudy (české i evropské), tak ale např. i veřejný ochránce práv již v minulosti. Ačkoliv nám není známa judikatura, která by se zabývala vyložené obdobným případem, tak jak z pohledu práva českého, tak i práva EU bylo již dříve judikováno, že zvýhodňování založené na kritériu trvalého pobytu je nežádoucí. Nelze tedy vyloučit, že by toto rozlišování mohlo být shledáno nepřipustným.

Pravidlo výběru zájemce stavící na kritériu trvalého pobytu doporučujeme tedy explicitně nevytvářet. Neznamená to ale, že není možné v konkrétním případě takového vybraného zájemce na základě širších okolností (vztah k obci, záměr prospěšný pro obec apod.) upřednostnit.

■ **Na jednání zastupitelstva byla obci předána ze strany občanů petice, jejímž obsahem je nesouhlas se studií revitalizace náměstí v obci. Jaký bude postup s odpovědí a projednáním té-**

to petice? Musí být petice projednána na zastupitelstvu?

V případě obcí platí, že postup vyřízení petice se liší podle toho, zda se občané peticí obracejí v záležitosti samostatné, nebo přenesené působnosti obce. V tomto případě směřuje do její samostatné působnosti, proto se při jejím vyřízení postupuje podle zákona o obcích jako žádost o projednání určité záležitosti v kvalifikované formě. O tom, že v daném případě bude postupováno podle zákona o obcích (a nikoliv podle petičního zákona), je vhodné do 30 dnů vyrozumět jejího podatele.

Není-li výslovně uveden orgán, který je adresátem petice/žádosti, pak by ji měl vyřídít ten orgán, do jehož působnosti řešení takové otázky náleží. Schvalování studie není zákonem vyhrazeno zastupitelstvu, takže zpravidla o ní rozhoduje rada obce. Pokud o studii rozhodovalo zastupitelstvo, pak by žádost mělo projednat zastupitelstvo obce. Od toho se odvíjí i lhůty pro její vyřízení – jde-li o záležitost spadající do působnosti rady, musí být projednána ve lhůtě 60 dnů, v případě zastupitelstva nejdéle do 90 dnů.

■ **Jak ošetřit situaci, aby po prodeji obecních pozemků zájemcům o stavbu rodinného domu skutečně tyto zájemci danou stavbu postavili a nedocházelo k následným prodejům pozemků?**

Lze obecně uvést, že obec má na základě zákona o obcích povinnost nakládat se svým majetkem účelně a hospodárně.

Pokud dochází k prodeji obecního majetku,

je možné kupní smlouvu koncipovat tak, že do ní budou zanesena i tzv. vedlejší ustanovení při kupní smlouvě, mezi něž např. patří i výhrada zpětné koupě nebo předkupní právo. Z ujednání o výhradě zpětné koupě vzniká kupujícímu povinnost převést na požádání věc prodávajícímu za úplaty zpět. Kupující vrátí prodávajícímu věc v nezhoršeném stavu a prodávající vrátí kupujícímu kupní cenu. Předkupní právo představuje ujednání smluvních stran o tom, že dlužník (strana kupující) má povinnost věc nabídnout předkupníkovi (strana prodávající), pokud by chtěl věc v budoucnu prodat třetí osobě (tj. koupěchtivému). Znamená to tedy, že pokud by bylo sjednáno předkupní právo mezi obcí a novým vlastníkem pozemku, tak v okamžiku, kdy by se vlastník pozemku rozhodl pozemek za určitých podmínek prodat třetí osobě, je povinen za podmínek, na kterých se s třetí osobou domluvil, nabídnout koupit pozemku obci.

Kromě zákonem upravených vedlejších ustanovení při kupní smlouvě je samozřejmě možné v rámci smluvní volnosti si kupní smlouvy přizpůsobit tak, že si obec jakožto prodávající stanoví, že pokud např. v následujících 5 či 10 letech nedojde k výstavbě domu, tak je vlastník pozemku povinen obci uhradit určitou částku atd.

Výše uvedené lze tedy shrnout tak, že v rámci smluvní volnosti je možné prakticky libovolně vytvořit smlouvy zcela dle potřeb a dle konkrétních místních podmínek.

odpovědi na dotazy
zpracovala KVB advokátní kancelář

Připomínkujeme

V listopadu jsme připomínkovali především:

Návrh zákona o zbraních a střelivu a Návrh zákona o municích

Předkládá Ministerstvo vnitra, za Svaz připomínkuje Claudia Varhol

Svaz u návrhu obou zákonů vyjádřil nesouhlas s povinností obecních úřadů obcí s rozšířenou působností projednávat přestupky osob, které nejsou držiteli muniční licence. Jedná se o specifický zákon, jehož agenda by měla spadat do působnosti Policie ČR, Ministerstva vnitra ČR či Ministerstva obrany ČR. Svaz rovněž navrhl do zákona o zbraních a střelivu doplnit oprávnění strážníků obecní policie při plnění úkolů nosit nabitou zbraň viditelně.

Návrh nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 302/2014 Sb., o katalogu správních činností, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 104/2005 Sb., kterým se stanoví katalog činností v bezpečnostních sborech, ve znění pozdějších předpisů

Předkládá Ministerstvo práce a sociálních věcí, za Svaz připomínkuje Claudia Varhol

Svaz uplatnil zásadní připomínku na narovnání odměňování zaměstnanců sociálních pracovníků a pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí, a to bez ohledu na postavení jejich zaměstnavatele. Upozorňoval na rozdíly v odměňování sociálních pracovníků a pracovníků sociálně-právní ochrany, které jsou nelogicky vychýleny ve prospěch zaměstnanců zařazených u poskytovatelů sociálních služeb. Dále Svaz uplatnil připomínku na navýšení platové třídy pro projektové manažery a IT pracovníky.

Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška o podrobnostech nakládání s odpady

Předkládá Ministerstvo životního prostředí, za Svaz připomínkuje Alena Klimt

Novela vyhlášky si klade za cíl zabránit nepřiměřeným dopadům, které by vyhláška o podrobnostech nakládání s odpady měla od 1. 1. 2023 na povinné osoby. Svaz k návrhu uplatnil doporučující připomínku, jež směřovala k zachování mikrobiologických kritérií dle původního návrhu vyhlášky, neboť dle nového návrhu by došlo ke zpřísnění.

Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů

Předkládá Ministerstvo vnitra, za Svaz připomínkuje Alena Klimt

Návrh vyhlášky cílí na eliminaci možnosti předávání elektronických dokumentů na CD, DVD či USB nosiči v případě prováděných konverzí z elektronické podoby do listinné a z listinné do elektronické podoby za účelem zajištění kybernetické bezpečnosti subjektů, které jsou kontaktním místem veřejné správy. Uvedené nosiče mohou být potenciálním zdrojem škodlivých kódů či virů. Dále návrh snižuje technické náležitosti snímáčiho zařízení, čímž se sníží objem dat výstupu. Svaz k návrhu uplatnil doporučující připomínku, jež směřovala k formátům výstupu obsažených v datových zprávách na PDF/A (Portable Document Format/Archive) verze 2 a vyšší.

Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška o podrobnostech výkonu spisové služby

Předkládá Ministerstvo vnitra, za Svaz připomínkuje Alena Klimt

Návrh vyhlášky zahrnuje změny navržené v návaznosti na praktické zkušenosti veřejnoprávních původců získané mj. při elektronizaci výkonu spisové služby, jejichž cílem je přispět ke zjednodušení procesů spisové služby a snížení administrativní zátěže v oblasti formální úpravy dokumentů a zejména v oblasti převádění dokumentů z digitální do listinné podoby a naopak. Svaz uplatnil připomínky týkající se jak výkladových nejasností navržených změn, tak začlenění praktických zkušeností z území.

Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhlášky o podmínkách a způsobu poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením lesního hospodaření, vzor a náležitosti uplatnění nároku

Předkládá Ministerstvo životního prostředí, za Svaz připomínkuje Alena Klimt

Předkládaný návrh novely vyhlášky aktualizuje a technicky zpřesňuje postup při výpočtu výše finanční náhrady ve vybraných případech omezení. Svaz připomínkoval např. žádost o vypuštění požadavku na protokolární převzetí lesní hospodářské osnovy či zakomponování nákladů nutných ke zjištění výše škody, např. nákladů na monitoring, biomonitoring nebo znalecké posudky.

Návrh nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 318/2017 Sb., o výši odměn členů zastupitelstev územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů

Předkládá Ministerstvo vnitra, za Svaz připomínkuje Ivona Mottlová

Návrh má za cíl zvýšit částky odměn za měsíc poskytovaných za výkon funkce uvolněným členům zastupitelstev územních samosprávných celků a zvýšit maximální možnou výši odměn za měsíc poskytovaných za výkon funkce neuvolněným členům zastupitelstev územních samosprávných celků, a to s účinností od 1. ledna 2023 o 10 %. Poslední navýšení odměn členů zastupitelstev územních samosprávných celků bylo provedeno s účinností od 1. ledna 2020. Svaz uplatnil zásadní připomínku s požadavkem navýšit odměny od 1. ledna 2023 o 15 %.

Dále jsme se zabývali následujícími právními normami:

U těchto návrhů právních předpisů nebyl zjištěn negativní dopad do činnosti měst a obcí.

- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a zák. č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů
- Návrh nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 304/2014 Sb., o platových poměrech státních zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů
- Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem
- Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 18/2018 Sb., o veterinárních požadavcích na chov včel a včelstev a o opatřeních pro předcházení a zdolávání některých nákaz včel a o změně některých souvisejících vyhlášek
- Návrh vyhlášky o plánech povodní a plánech pro zvládání povodňových rizik
- Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 162/2015 Sb., o podrobnostech úřednické zkoušky
- Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 432/2005 Sb., kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením zemědělského hospodaření, vzor a náležitosti uplatnění nároku

Výběr z judikatury Nejvyššího správního soudu

Ochrana přírody a krajiny:

účastenství občanského sdružení zabývajícího se ochranou přírody ve správním řízení; informace o zahajovaných správních řízeních;

Řízení před soudem:

nezákonný zásah správního orgánu

Pokud příslušný správní orgán neoznámí spolku, jehož hlavním posláním podle stanov je ochrana přírody a krajiny, zahájení správního řízení (i jiného než podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny), při kterém mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny chráněné uvedeným zákonem, jedná se o nezákonný zásah do práv předmětného občanského sdružení (§ 82 a násl. s. ř. s.), a to bez ohledu na skutečnost, zda předmětný spolek může být účastníkem daného správního řízení či nikoliv.

(Podle rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 9. 3. 2022, čj. 16 A 66/2020-23)

Místní referendum:

totožnost hlasované otázky

Při posouzení překážky konání místního referenda spočívající v totožnosti hlasované otázky dle § 7 písm. h) zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu, je třeba smysl otázky a odpovědi na ni v předchozím, popř. následném místním referendu, posuzovat pohledem běžného hlasujícího občana v kontextu významu přikládaného otázkám v kampani vedené v souvislosti s místními referendy.

(Podle usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 23. 3. 2022, čj. 59 A 10/2022-27)

Stavební zákon:

jiný veřejně přístupný přístřešek; posouzení dočasnosti stavby

I. Jestliže část stavby neodpovídá kritériím vymezeným v § 79 odst. 2 písm. r) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, nemůže se na stavbu tato výjimka z posouzení stavebním úřadem uplatnit.

II. Ačkoli § 79 odst. 2 písm. r) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, pro jiné veřejně přístupné přístřešky nestanoví konkrétní účel, musí jít o přístřešky svým účelem určené k využití veřejností a tato povaha musí být objektivně seznatelná.

III. Při posouzení dočasnosti stavby dle § 506 odst. 1 občanského zákoníku není rozhodným hlediskem, zda se jedná o dočasnou stavbu ve smyslu zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu. Je třeba vycházet z kritérií soukromoprávních, a to s ohledem na požadavek publicity zejména z kritérií objektivních, tedy jak se stavba jeví navenek, např. s ohledem na její provedení a stavebně-technickou konstrukci.

Není však vyloučena kombinace s kritérii subjektivními, včetně kritéria dočasnosti právního titulu.

(Podle rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 24. 3. 2022, čj. 55 A 42/2021-36)

Státní památková péče:

závazné stanovisko ke změně stavby;

Přestupky:

běh promlčení lhůty u pokračujícího přestupku, ohrožovací přestupek

I. Je-li přestupek spáchán ve formě pokračování dílem za účinnosti starého přestupkového zákona (zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích), dílem za účinnosti nového přestupkového zákona (zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich), použije se na něj v úplnosti zákon účinný v době, kdy došlo k poslednímu dílčímu útoku, tedy nový přestupkový zákon (§ 2 odst. 4 písm. a) a § 112 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich].

II. Je-li přestupek páchan ve formě pokračování, nemá na začátek běhu promlčecí doby vliv skutečnost, že správní orgán měl o tomto páchání povědomí. I v takovém případě začíná běžet promlčecí doba až dnem následujícím po dni, kdy došlo k poslednímu dílčímu útoku (§ 31 odst. 2 písm. a) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich], eventuálně okamžikem, kdy bylo zahájeno řízení doručením oznámení o zahájení řízení podezřelému z přestupku, případně ústním vyhlášením takového oznámení (§ 78 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich).

III. Přestupek podle § 39 odst. 1 písm. g) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, je přestupek ohrožovací. Známek jeho skutkové podstaty není účinek.

IV. Podle § 17 odst. 1 a 3 zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, nedopadá povinnost žádat o závazné stanovisko podle § 14 odst. 2 tohoto zákona mj. na změnu stavby, jejímž provedením se žádným způsobem nezasahuje do vnějšího vzhledu nemovitosti. Tato výlučka však dopadá pouze na stavby nacházející se v ochranných pásmech. V případě, že se stavba nachází v ochranném pásmu a současně v památkové zóně, je závazné stanovisko potřeba i pro takovou změnu stavby.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 4. 2022, čj. 10 As 444/2021-44)

Stavební řízení:

souhlas společenství vlastníků jednotek k žádosti o povolení změny dokončené stavby

I. Souhlas společenství vlastníků dle § 184a zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2018, k žádosti o povolení změny

dokončené stavby v bytovém spoluvlastnictví je udílen osobou oprávněnou jednat za společenství vlastníků.

II. Je-li žadatelem o stavební povolení společenství vlastníků, není třeba, aby podle § 184a odst. 2 zák. č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2018, současně vyznačovalo svůj souhlas se stavebním záměrem na situačním výkresu dokumentace nebo projektové dokumentace.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 5. 2022, čj. 6 As 126/2020-47)

Veřejné zakázky:

změna zadávací dokumentace; přiměřené prodloužení lhůty pro podání nabídek

Je-li „vysvětlením“ zadávací dokumentace postupem podle § 98 zák. č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, měněna řada dílčích údajů původně zadavatelem napevno stanovené technické specifikace předmětu plnění, tedy měněna charakteristika předmětu plnění, je třeba postupovat podle § 99 téhož zákona. V situaci, kdy k takovému „vysvětlení“ dochází na samotném konci lhůty pro podání nabídek, je nezbytné přiměřeně prodloužit lhůtu pro podání nabídek ve smyslu § 99 odst. 2 téhož zákona.

(Podle rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 21. 4. 2022, čj. 62 Af 18/2020-88)

Rozšířený senát:

daně; datové schránky;

Daňové řízení:

doručování do datové schránky; fikce doručení

Doručuje-li se do datové schránky dokument při správě daní, desetidenní časový interval podle § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, je nutno počítat v souladu s pravidlem podle § 33 odst. 4 daňového řádu tak, že případně-li poslední den tohoto intervalu na sobotu, neděli nebo svátek, je jeho posledním dnem nejbližší následující pracovní den.

(Podle rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 5. 2022, čj. 4 Afs 264/2018-85)

Zdroj: Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu

PRÁVNÍ KONFERENCE SVAZU MĚST A OBCÍ ČR

Termín konání: **15. - 17. února 2023**

Místo konání: **Kongres hotel Jezerka, Seč** – Ústupky 278, 538 07 (Pardubický kraj)

Přijměte pozvání na další, již VIII. právní konferenci Svazu. Jejím cílem je jako vždy poskytnout prostor pro sdílení informací o aktuálních tématech mezi vrcholnými představiteli a odborníky v oblasti veřejné správy a práva a zástupci z řad volených představitelů měst a obcí.

AKTUÁLNÍ TÉMATA:

Pro účastníky konference jsme připravili pestrý program, který reaguje na problémy, se kterými se představitelé měst a obcí potýkají. Pro letošní ročník jsme zvolili:

Nové stavební právo 2023

Pozemní komunikace a veřejná prostranství

Komunální energetika

Nakládání s majetkem obce

Odpovědné zadávání veřejných zakázek

Připravované změny v činnosti územních samosprávných celků

Daň z nemovitostí – významný příjem obce

Lze také využít možnost konzultace s právníky, se kterými můžete během konference individuálně probrat otázky, které ve vaší obci právě řešíte. Stačí v závěru přihlašovacího formuláře zaškrtnout, že máte o konzultaci zájem.

I tentokrát můžete během konání konference využít zázemí hotelu, a to včetně wellness a bowlingové dráhy.

Po oba dva konferenční večery je naplánovaný večerní raut s živou hudbou, což je mimo jiné příležitost pro vzájemnou výměnu zkušeností.

Veškeré informace o konferenci, včetně programu a přihlašovacího formuláře, naleznete na stránkách konference:

www.poradnaproobce.cz/konference.

Na organizaci konference spolupracuje KVB advokátní kancelář s. r. o.

Ilustrační snímek z loňské právní konference

Účastnický poplatek pro členy Svazu činí **6 440 Kč**, každá další osoba pak zaplatí **5 940 Kč**.
(Uvedené ceny platí pouze do 13. ledna 2023.)

Do posledního zpravodaje tohoto roku jsme z knihy Starostenské humoresky vybrali příspěvek bývalého starosty Šumperka **Tomáše Spurného** a bývalé starostky Tří Seker **Dagmar Strnadové** – taky u vás zdraňujete houby?

Sekání trávy je věštecký obor

Narodil jsem se v Šumperku, kde jsem nedávno oslavil šedesátku a kterému jsem až na léta studií zůstal věrný. Vystudoval jsem práva, v této oblasti jsem se pohyboval až do roku 2014. V tomto roce jsem byl zvolen místostarostou města Šumperka, o čtyři roky později jsem usedl do křesla starosty. Mými největšími koníčky jsou rodina a sport. Nedám dopustit především na plavání, běžecké lyžování a jízdu na horském kole. Na túry vyrazím do okolních kopců, Jeseníky totiž považuji za nejkrásnější hory na světě.

Práce starosty je skutečně pestrá, pravidelná pondělní porada, v rámci které se řeší vše „co týden dal“, může mít třeba dvacet bodů, které by šlo nazvat „Od Šumavy k Tatrám“. Začnete problematikou zásadních staveb ve městě, pokračujete rozmístěním sběrných nádob na olej, prodejem hrobového místa a přes obecně závaznou vyhlášku o regulaci hazardu a změnu územního plánu v souvislosti s vybudováním dopravního hřiště se dostanete k umístění desky cti a slávy Věry Čáslavské, která v roce 1968 ve městě třenovala a prožila zde okupaci 21. srpna.

Každá obec a město pak má i své letité evergreeny. U nás v Šumperku je to např. parkování u radnice, kde proti sobě stojí dva nesmiřitelné tábory, kdy jeden vyžaduje prázdný prostor bez možnosti parkování, proti němu pak stojí provozovatelé obchodů a služeb, kteří poukazují na zka-

zu svého podnikání, pokud nebude parkování umožněno. Dále je to např. jízda cyklistů v pěší zóně města, která je přes den vyloučena. Takovýchto témat, která nelze smírně a ke spokojenosti všech vyřešit, má každá obec několik.

Strom by neměl mít kořeny, nejlépe ani listí, a co pak klíště!

Noční můrou každého starosty a jeho kolegů je potom tráva, sníh a stromy. Ideální strom by v žádném případě neměl mít kořeny, aby nezdvihal dlažbu, velmi nežádoucí je i listí a u některých směnujících občanů i ptactvo, které na stromech přebývá a po noční ruši svým zpěvem. Jeden občan se dožadoval okamžitého pokácení břízy, která rostla asi 20 m od jeho domu, protože když se slunil na balkoně svého bytu v 5. podlaží, tak na něj z této břízy „skočilo klíště a zle ho pokousalo“.

Sekání trávy? Alchymie. A hlavně ať sněží jen tam, kam může...

Sekání trávy a počet sečí je také věštecký obor. Pokud přijde vlna veder a vy důkladně posečete, vytváříte z města polopoušť. Pokud přijde období dešťů a tráva přeroste, stává se z vás nepřítel pejskařů, protože jejich miláčkům se ve vysoké trávě špatně kaká. Sníh by v žádném případě neměl

padat na chodníky, přechody a křižovatky, měl by se ukázněně snášet na hřiště, parky a travnaté plochy.

Puk ze Šumperka ale potěšil až v zámorí

Někdy prožijete i velmi milé a netradiční situace. Psaní ze zámorí nechodí tak často. Jednou mě překvapil dopis od hokejového fanouška až z Kanady. Jeho koníčkem je sbírání puků z celého světa a moc se mu líbí logo šumperského týmu. O to víc mě potěšilo, že v dnešní době plné e-mailů poslal ručně psaný dopis. Jeho přání jsme rádi vyhověli a kromě puků „áčko-vého“ týmu a Mladých Draků v balíčku našel také klubovou čepici. Třeba budeme mít štěstí a barvy šumperského klubu uvidíme v hledišti na některém zápase NHL. Šumperská hokejová loga tedy rozšíří sbírku mladého hokejového fandů v kólece tohoto krásného sportu.

Starostovský život je tedy pestrý a zajímavý, a pokud se v něm dokážete odpoutat od „vzkazů“ zpravidla velmi frustrovaných a se svým životem nespokojených jedinců, kteří si svou zášť vylévají ve virtuálním svě-

tě, potom mohou přicházet i krásné okamžiky, kdy se podaří vyřešit letitý problém, dokončit potřebnou stavbu a čas od času vám poděkuje nebo vás i pochválí spokojený občan, a vy v tu chvíli víte, že vaše práce má smysl.

*Tomáš Spurný
bývalý starosta města Šumperka*

Máte ty houby zdaněný?

Jsem rodačka ze Tří Seker, vyučená aranžérka a písmomalířka. Mým koníčkem je četba, kultura, poznávání nových krajů a dobrých lidí. Největší láskou je moje vnučka Andrejka.

Začínala jsem hned ekologickou havárií

Byla jsem uvedena do funkce tehdy ještě předsedkyně MNV dne 1. dubna 1990. V budově národního výboru, dnes radnice, se před mým nástupem do funkce topilo v kotli ve sklepě lehkým topným olejem. Nádrže netěsnila, LTO se čepoval přes sklepni okénko, a to mnohdy tak, že se nádrž naplnila a olej přetekl. Samozřejmě bez dozoru. Převzala jsem nejenom funkci, ale i ekologickou havárii. Ve sklepech se musela rozbít chatrná podlaha, odtěžit podloží, vše vyvážet ven a propírat. Ropné látky se zachycovaly na Vapexu, likvidace Vapexu probíhala v určeném zařízení. Super vstup do řízení obce! Pro mne to znamenalo sehnat několikery kamna na tuhá paliva, vybavit jimi nejenom kanceláře, ale i byty a poštu (všechno na radnici máme dodnes), ráno si vždycky před budovou na dřevěném špalku naštípat dříví na topení v kanceláři, pak roztopit kamna a celý den přikládat. Mimo další práce, samozřejmě. Sanace sklepních prostor a výstavba nové kotelny trvala dva roky. Pokud se domníváte, že byl někdo za tuto ekologickou havárii potrestán, pak se mýlíte. Bývalý předseda MNV se na mně a paní účetní přišel podívat.

„Tak jak se máte, děvčata?“ Řekla jsem mu, že ne moc dobře, protože téměř všechny finance obce musíme investovat do likvidace havárie, a že by měl být za tenhle šlendrián potrestán. A víte, jaká byla reakce? *„Nikdo mě přece při čerpání oleje za ruku nechtyl, nemůže mě tedy nikdo potrestat. A jinak to máte dobrý, děvčata, to nemusíte nic dělat!“* Ještě, že tahle doba už je za námi. Tož tak.

Jak jsem zdaňovala houby

V místní části Krásné jsme stavěli vodovod. Z prameniště jsem jezdila na kole do Seker a občas jsem se zastavila na kus řeči u venkovního bufetu, kde seděli lidé z Krásného a probírali všechno možné. Jednoho dne přijel k osvěžovně pan Holas, náš dlouholetý řidič autobusu, se

svým autem. Byl to tuším žigulík světlemodré barvy. Za zadním sklem měl vystaveny krásné, toho roku první, houby. Červenohlavé křemenáče, bílé hříbky, taky nějaký kovář tam byl, nádhera pro oči. Paní, která provozovala onen bufet, mě zavolala, abych si tu nádheru prohlédla. Pan Holas byl ležérně opřený o své auto a byl na svůj houbařský úlovek náležitě hrdý. Asi čekal obdivnou reakci z mé strany. A mně nenapadlo nic jiného, než se zeptat: *„A máte je zdaněný?“* Pan Holas

tohle nečekal. „Ne“. Já zase: *„Jak to, že ne?“* Pan Holas: *„Já nevím...“* „Vy nečtete vyhlášky, pane Holasi?“ „No já jsem je nečetl.“ „A proč mi je vydáváme, když to lidi nečtou? No, pane Holasi, tak pojedeme na úřad, houby zvážíme a dáme to do pořádku!“

Pan Holas byl tak vyděšený, že si nevšiml, jak v bufetu už všichni dusí smích a já už jsem se taky musela držet. „Panne Holasi“, povídám, „to mi vážně věříte, že ve Třech Sekerách zdaňujeme houby? To mi věříte takovou hloupost?“ Pan Holas se uklidnil a povídá: *„Já jsem vám fakt věřil, vy jste byla tak přesvědčivá, že bych ty daně zaplatil.“*

Tak to vidíte, jak to u nás chodí. Po téhle příhodě jsem dlouho uvažovala, že bych u vjezdu do lesa postavila takový ten 3x3 stan, stůl, váhu a fakt bych zkusila „danit houby“ a natáčet to na skrytou kameru. Samozřejmě bych to lidem pak řekla. Ale možná, že bych se dočkala i nějaké drsné reakce. A dnes už to vůbec nepřichází do úvahy. Máme přece to „džídypíár“.

Dagmar Strnadová
starostka obce Tří Sekery

Předsednictvo Svazu, 24. listopadu 2022, Valtice

Standardní program jednání zahájilo Předsednictvo Svazu schválením programu, kontrolou úkolů a přijetím informace o stavu členské základny. Ta k listopadu čítá 2777 členů s počtem obyvatel přes 8 550 tisíc. V rámci projednávání zprávy o hospodaření Svazu ke konci 3. Q se hovořilo především o možném přesunu části prostředků od Komerční banky na účet k Reiffaisen bank, která Svaz oslovila s výhodnou nabídkou. Motivovat by tento krok mohl i KB k poskytnutí lepších podmínek. Předsednictvo zřízení běžného účtu u RB schválilo. K celkovému výsledku hospodaření bylo konstatováno, že i přes dar Ukrajině se kancelář bude snažit o dosažení vyrovnaného rozpočtu.

Následovala informace o realizovaných a připravovaných projektech Svazu:

- Projekt Centra společných služeb byl ukončen, v současnosti probíhá kontrola od Evropského účetního dvora.
- Pokračuje projekt Efektivní správa obcí – ESO, indikátor počtu vzdělaných zastupitelů a úředníků by měl být do konce roku splněn.
- Realizován je dále projekt OLEK – Zefektivnění služeb veřejné správy v oblasti lokální ekonomiky a rozvoje území. Zapojené dobrovolné svazky obcí dopracovávají strategie. Do evaluace budou přidány i konkrétní realizace, aby zpráva měla i praktický přínos pro obce.
- Problém nastal u projektu SMART Česko, jelikož po volbách osm obcí z projektu odstoupilo. Bylo tedy třeba získat nové kontakty, do konce roku by odstoupivší obce měly být nahrazeny.

V další části jednání byla členům Předsednictva podána informace o stavu implementace programového období 2021–2027 a dalších programů EU a poté byla projednávána koordinace aktivit na pomoc Ukrajině.

Velká pozornost byla samozřejmě věnována aktuálním legislativním normám. K těm hlavním patřila novela stavebního zákona (*podrobněji viz rubrika Informujeme*), právní normy vztahující se k energetice (*tématu jsme věnovali velký prostor v INS č. 11*), dále návrh nařízení vlády o výši odměn členů zastupitelstev (Svaz požadoval navýšení o 15 %, schváleno 10 %), novela insolvenčního zákona, zákona o silničním provozu a záko-

na o drahách. Projednáván byl daňový balíček, novela zákona o právu na digitální služby (*podrobné informace najdete v INS č. 11*) a další normy, ke kterým Svaz neměl podstatnějších výhrad.

Předsednictvo Svazu se dále zabývalo přípravou XIX. sněmu Svazu, který bude volebním a bude se konat v květnu 2023 v Olomouci, stanovilo termíny zasedání Předsednictva a Rady v roce 2023 a schválilo nominace zástupců Svazu do statutárních orgánů Rady evropských obcí a regionů.

V diskusi byly projednány ještě některé podněty k blížící se CFK, dále otázka podpory institucionalizace metropolitní spolupráce, ke které zatím není jednotný postoj, znovu se hovořilo o zálohování PET lahví – Svaz bude požadovat celkovou koncepci udržitelného hospodářství ve světle evropské legislativy, odmítnuta byla podpora vzniku Digitální informační agentury. Padl také požadavek, aby byla obnovena spolupráce s Národním centrem energetických úspor – NCEÚ ve věci energetického poradenství zejména malým obcím.

Stavba roku 2022

Nadace pro rozvoj architektury a stavitelství pořádala letos již 30. ročník soutěže Stavba roku. Visutý most v Dolní Moravě, rekonstrukce Clam-Gallasova paláce či lávka přes Labe v Nymburce patří mezi desítku Staveb roku 2022. Ocenění v podobě křišťálového razítka putuje pětkrát do Prahy, stejný počet cen získaly novostavby. Zahraniční stavbou roku se v soutěži staly úpravy objektů Bratislavského hradu. Výsledky 30. ročníku vyhlásila v listopadu pořádající Nadace pro rozvoj architektury a stavitelství v pražské Betlémské kapli.

Jedním z předávajících ocenění byla i výkonná ředitelka Svazu Radka Vladyslavová. „*I díky této soutěži jsou naše obce a města krásnější,*“ řekla při předání ceny. Svaz dlouhodobě s Nadací pro rozvoj architektury a stavitelství spolupracuje.

oznámení

Osobností venkova 2022 se stal Radko Martínek

V „Síni slávy“ v Senátu byl v pátek 4. listopadu 2022 oceněn za svou dlouholetou práci ve prospěch venkova pan Radko Martínek. Za svou profesní kariéru vystřídal mnoho významných pozic, a to nejen v komunální sféře. Jako středoškolský profesor nejprve působil na odborném učilišti a později na gymnáziu v Moravské Třebové, kde se později stal také zastupitelem a následně i starostou města. V roce 1998 byl zvolen poslancem Parlamentu ČR a v letech 2005 a 2006 zastával post ministra pro místní rozvoj. O dva roky později se stal hejtmánem Pardubického kraje a poté senátorem Parlamentu ČR.

Radko Martínek se dlouhodobě a intenzivně velmi věnoval a stále věnuje regionálnímu rozvoji. Vždy si uvědomoval význam venkova a místní správy, i proto se zapojil do všech zásadních pozic v moci výkonné či zákonodárné, které měly tyto záležitosti v řešení. Své znalosti a zkušenosti využíval i v rámci Svazu měst a obcí ČR, ať už jako

člen jeho orgánů či jako uznávaný odborník nebo partner. Vždy se snažil v Parlamentu ČR reflektovat zájmy venkova a územní samosprávy, a přitom nešel vždy s politicko-stranickým proudem. Např. při vyjednávání o úpravách zákona o rozpočtovém určení daní postupoval tak, aby zejména venkovské obce a města byly na daňových příjmech posilovány.

Všeobecně je vnímán jako člověk čestný, upřímný, lidský a komunikativní, odborně vždy na vysoké úrovni. Za jeho úsluhou práci mu tak v letošním roce bylo ze strany senátorů, zástupců Spolku pro obnovu venkova, Svazu měst a obcí, Sdružení místních samospráv, Národního divadla či jeho předchůdce hejtmána Martina Netolického předáno ocenění „Osobnost venkova“.

